

Moss-studier. 13—19.

Af H. WILH. ARNELL.

13. *Bryum longisetum* BLAND. synes förekomma här och där på torvfjord i Sveriges kalktrakter. Så har jag ett exemplar af denna art, samladt af Apotekaren J. PERSSON i juli 1890 vid Ignaberga i Skåne; sedermera har jag själf funnit den på två ställen i torvfjordsdiken inom Siljans silurområde i Dalarne, nämligen den 13 augusti 1896 med fällda lock i diken vid Osjön i Rättviks socken och den 13 juli 1897 med mogna, lockförsedda frukter i torvfjordsdiken vid vägen till Styggforsen i Boda socken. Denna art står *Br. inclinatum* ganska nära, så t. ex. genom synoik blomställning och likartade blad, men skiljer sig genom de (5—7 cm.) långa setorna, den mot det äggformiga sporgömmet skarpt afsatta smala halsen samt i synnerhet genom de ovanligt stora (0,01—0,05 mm.) sporerna, som äro opakt gröna och papillösa. Yttre peristomets insertion är brunröd, tänderna omkring 15-ledade, smalkantade, på ryggen papillöst opaka, smutsgula med hyalina och papillösa spetsar. Inre peristomet är gult, cilierna rudimentära och processus ovanligt smala, snarast jämbreda, med smalt ovala fönster.

Prof. PHILIBERT har i Rev. bryol. 1887, p. 55, beskrifvit såsom en ny art *Br. labradorensis*, af hvilken art han, såsom namnet angifver, fått de första exemplaren från Labrador; i Rev. bryol. 1889, p. 61—62, omtalar han dock, att samma form äfven blifvit funnen af C. KAURIN och N. C. KINDBERG på Dovre i Norge. På samma ställe omtalar han ock, att *Br. labradorensis* står *Br. longisetum* mycket nära, men anser, att den nya arten skiljer sig från *Br. longisetum* genom 2—3 gånger kortare fruktskaft, kortare och jämtjock frukt, plankonvext lock, korta, vid basen triangulärt

breda, fåledade och mörkare färgade tänder samt smalare processus. En jämförelse, som jag företagit, af exemplar af *Br. longisetum* från Bärwalde i Neubrandenburg och af *Br. labradorens*e från Dovre har visserligen visat, att hos *Br. labradorens*e setan var kortare, dock stundom intill 4,5 cm. lång, frukten något mindre, men ej af olika form, locket tydligt lägre, peristomets yttre tänder något mörkare färgade och fönstren i processus smalare; däremot voro tänderna hos *Br. labradorens*e lika mångledade (omkring 15-ledade) som hos *Br. longisetum*. Mitt intryck af denna jämförelse blef, att *Br. labradorens*e ej gärna kan upprätthållas såsom en från *Br. longisetum* skild art, en åsikt, som synes delas äfven af G. LIMPRICHT, då han i "Die Laubmose", p. 322, omtalar *Br. labradorens*e såsom med *Br. longisetum* "sehr verwandt".

På tal om *Br. longisetum* må slutligen nämnas, att dess frukter före lockfällningen äro mycket olika till sin form ute i naturen och sedan de blifvit torkade. Då jag den 13 Juli sistlidne sommar i Boda påträffade denna art, voro frukterna i naturen gröna och nästan jämtjockt cylindriska, i det att halsdelen var lika tjock med det egentliga sporgömmet; det var först, sedan frukterna blifvit torkade, som genom halsdelens starka hoptorkning frukten fick det för arten egendomliga utseendet; samtidigt därmed blef äfven fruktens färg brunaktig. Likartade förändringar af fruktformen äro, såsom bekant, mycket vanliga vid torkning äfven hos andra *Bryum*-arters frukter. Ett exempel på detta förhållande lämnade det dike, hvori *Br. longisetum* insamlades i Boda. Vid och i detta dike fanns nämligen en mycket riklig *Bryum*-vegetation; på dikets öfre och torrare kant växte i stora och rika grupper *Brya* med kortare setor och gröna eller något gulnande frukter, för att längre ned i diket aflösas af *Bryum*-former med allt längre setor och rent gröna frukter; nära dikets botten var det, som

vi, Apotekaren C. JENSEN och jag, funno spridda grupper af den längsta af dem alla, *Br. longisetum*. Emellertid voro de flesta af dessa *Brya* till fruktformen hvarandra så lika, att det var omöjligt att särskilja de olika arterna, ja, till och med att säga, huru många olika arter i diket funnos. Efter torkning framträdde däremot de olika arternas fruktformer tydligt, och fann jag då, att det sällskap, som *Br. longisetum* hade haft, och hvarifrån den skilt sig endast genom vanligen längre setor, bestod af *Br. affine*, *Br. inclinatum* och *Br. intermedium*, dessa tre arter ofta intimt blandade med hvarandra, hvartill kommo de genom sin groflek redan i naturen igenkänliga *Br. ventricosum* och *Br. binum* samt den helt olika *Br. cernuum*. Vid Osjön i Rättvik växer *Br. longisetum* äfven i sällskap med flera andra *Brya*, däribland äfven *Br. pendulum*.

14. *Bryum versisporum* BOMANSSON i Rev. bryol., 1896, p. 91.

Vid exkursioner i sällskap med Apotekaren C. JENSEN under den sistlidne sommaren i Boda socken i Dalarne tilldrog sig en *Bryum*-art, som växte i mängd på myllkladda kalkhällar vid Östbjörka samt dessutom äfven på andra ställen i kalkområdet, så t. ex. på stranden af en bäck vid vägen till Styggforsen, vår uppmärksamhet. Denna art var tydligen besläktad med *Br. pallens*, men skilde sig från densamma genom reguliera, omvänt koniska, nästan hvita frukter. Efter pressning ändrades fruktformen, såsom så ofta är fallet hos *Bryum*-arter, betydligt och blef mera lik den hos *Br. pallens* vanliga, i det att fruktens basaldel sammantorkade till en tämligen lång, mycket svagt böjd hals af samma längd som det äggformade sporgömmet. En närmare undersökning har sedermera öfvertygat mig, att nämnda *Bryum*-form är identisk med *Br. versisporum* BOMANSSON l. c., en art, som likasom *Br. fallax* MILDE har cilier utan taggbihang, men som

skiljer sig från *Br. fallax* hufvudsakligen genom smalare blad, längre och smalare frukt samt i synnerhet genom de till storleken mycket växlande, grönaktiga, opakt gryniga och papillösa sporerna. Enligt BOMANSSON kunna sporerna växla i storlek från 0,008—0,05 mm.; för exemplaren från Dalarne uppgår denna växling till 0,017—0,038 mm.

Br. versisporum är förut känd endast från Åland i Finland, där den insamlats af Possessionaten J. O. BOMANSSON 1877 och 1879 i åkerdiken vid Jomala by i Jomala socken. Af LINDBERG hänfördes de finska exemplaren till *Br. fallax*, såsom synes dels af ett meddelande vid sammanträde i Soc. pro F. et Fl. Fennica den 3 nov. 1877, dels ock däraf, att den under detta namn af V. F. BROTHERUS utdelats under N:ro 163 i M. F. Exsicc. Exemplar af *Br. fallax* från Brama-Biouu i Gard (Frankrike), insamlade af BOULAY och utdelade under N:ro 463 i HUSNOR's exsiccatorverk Musci Galliaë, höra äfven helt säkert till *Br. versisporum*, såsom synes såväl af habitus som ock däraf, att sporerna visa en växling i storlek af ända till 0,017—0,037 mm. Angående värdet af den nya arten *Br. versisporum* vill jag ej yttra mig definitivt, men dess egendomliga och i ögonen fallande habitus i naturen, särskildt dess i friskt tillstånd reguliera frukt, synes mig tala för, att den kommer att stå sig långt bättre än många andra på senare tider uppställda *Bryum*-arter.

I sammanhang med det föregående må nämnas, att äkta *Br. fallax* med mycket kortare och bredare blad, kort och tjockt päron-formig frukt samt sporer af konstant storlek (0,02—0,023 mm.) äfven blifvit funnen inom det skandinaviska florområdet af mig och JENSEN, nämligen år 1892 på fuktig sand vid Studelimilesjöarna nära Skagen i Danmark.

15. *Br. (Eucladodium) autoicum* ARNELL (Rev. bryol., 1898, p. 2).

Hänvisande till ofvan citerade originalbeskrifningen vill jag här endast i korthet anföra den nämnda artens mäst utmärkande kännetecken. *Br. autoicum* är, såsom namnet angifver, autoik och en ganska liten art, fertil blott 1—1,5 cm. hög. De knopplikt hopade bladen äro bredt äggrunda, konkava, med en ganska lång och helbräddad nervudd; bladkanten är plan eller något reflex, men ej differentierad; bascellerna röda. Frukten är lutande—hängande, regelbunden, tjockt päronformig, smutsgul och ej under mynningen hopdragen, dess lock ovanligt lågt och nästan plant med en liten spetsvärta, peristomets insertion dunkelt rostbrun, yttertänderna låga, smalt kantade och omkring 12-ledade, processus ovanligt smala, jämbreda och smalt spricklikt genombrutna samt sporrerna 0,03—0,033 mm., smutsgula, opaka och tätt papillösa.

Denna art samlades sparsamt af mig den 24 aug. 1868 på Baadfjeld vid Junkersdalen i Salten (Norge); på mitt exemplar hafva de flesta frukterna fallt locken.

Genom de nämnda kännetecknen skiljes *Br. autoicum* lätt från alla andra mig kända Eucladodier.

16. *Br. rivulare* ARNELL (Rev. bryol., 1898 p. 4).

Originalbeskrifningen af nämnda art har uppgjorts efter exemplar, samlade 1893 af mig och C. JENSEN på stranden af bäcken nedom Bjärsjö kvarn på Billingen och lyder i något förkortad öfversättning som följer: Steril, grön, något glänsande, nedtill svartbrun med sparsamt rothudd, späd, 3—4 cm. hög, med långa, glesbladiga nyskott. Blad nedlöpande, likstora, torra utstående eller löst tilltryckta, konkava, ägg-rundt lansettlika, småningom tillspetsade till en tämligen lång udd; kant vanligen till nära spetsen smalt tillbakarullad, grön, tämligen tydligt differentierad och 3—4 celler bred, mot spetsen glest sågad och ej differentierad; nerv grön och upplösande sig i udden;

celler i bashörnen kvadratiska, de öfriga långsträckt sexsidiga med tunna skiljeväggar. Sedan denna beskrifning skrefs, har det visat sig, att äfven en annan steril *Bryum*-form, som insamlades på samma exkursion på Billingen, nämligen vid en uttorkad rännil uppe på trappen ofvan Ulunda måste hänföras till samma art. Formen från det senare vätstället afviker något från originalformen, i det att den är gröfre och tätare tufvad med rikligt rotludd och med mera tättsittande, bredt äggrunda och kort uddspetsade blad, hvars kant ej är differentierad och hvars celler äro ganska mycket vidare.

Br. rivulare hör uppenbarligen till *Bryum*-slaktets *alpinum*-grupp, men skiljer sig från såväl *Br. alpinum* HUDS. som *Br. Muehlenbeckii* BR. EUR. genom de gröna, matt glänsande topparne och genom mer eller mindre långt uddspetsade, oftast utstående blad med tunna cellväggar. Närmast besläktad är *Br. Mildeanum* JUR., från hvilken art den mest skiljer sig habituellt genom fastare och oftast utstående blad och därjämte genom aldrig utlöpande nerv. En helt nyligen uppställd, till samma grupp hörande art från Italien *Br. subalpinum* WARNSTORF, beskrifven i Bot. Centralbl., Bd 72, p. 394 (1897) och utdelad som nummer 161 i FLEISCHER & WARNSTORFS *Bryotheca Europ. meridion.*, skiljer sig genom nedtill ljusa, gulaktiga tufvor med sparsamt rotludd och helt olika bladform, i det att dess blad äro mycket bredare tillspetsade eller nästan trubbad; genom bladformen visar sig *Br. subalpinum* vara nära besläktad med *Br. alpinum*, hvarifrån den mest skiljer sig genom något utstående blad med tunna cellväggar och upptill rent grön färg.

17. *Br. affine* (BRUCH.) LINDB.—*Br. cuspidatum* SCHIMP.—*Br. paradoxum* (HÜB.) JUR.

Den art, som med de anförda namnen betecknats i den bryologiska litteraturen, har varit föremål för ganska växlande åsikter och har vållat bryo-

logerna stort bryderi, såsom synes af följande redogörelse för uppfattningen af densamma i några af de senare årens viktigare bryologiska publikationer. I Bryologia Europæa benämnes den (år 1839) *Br. binum* var. *cuspidatum*, såsom hvars hufvudkarakterer rent grön färg, långuddade blad och smalare differentierad bladkant framhållas. MILDE anser i Bryol. sil, p. 211, (1869), arten i fråga vara identisk med *Br. cirratum*, i det han säger: "Ueberhaupt ist *Br. binum* β *cuspidatum* schwerlich von *Br. cirratum* verschieden." I SCHIMPER'S Syn. musc. europ., ed. 2, p. 430, (1876), antages *Br. cuspidatum* vara en själfständig art, hvars viktigaste karakterer, såsom den nedlöpande bladbasen, bladens långa nervudd och reflexa, gula, 2—3 celler breda kant samt små, glatta sporer, äfven framhållas; genom ett uppenbart tryckfel, bestående däri, att det kommit att stå "differt a *Br. cirrato* habitatione murali vel petræa, foliis margine latius limbato revolutis, sporis majoribus minute granulosis" i stället för *Br. cirratum* differt etc. har dock diagnosens tydlighet blifvit betydligt förminskad. Också tyckes *Br. cuspidatum* ej hafva blifvit SCHIMPER fullt klar, såsom synes af hans yttrande, s. 431: "*Br. binum*, *cirratum* et *cuspidatum* vix aliter quam notis subtilissimis distinguenda sunt et forsân in unam eandemque speciem conjungenda." I JURATZKA'S Laubmoosfl. von Oesterreich-Ungarn, p. 267, (1882) benämnes vår art *Br. paradoxum* (HÜB.), hvars varietet *Br. cirratum* anses vara; JURATZKA säger nämligen: "*Br. paradoxum* ist die Normalform, *Br. cirratum* die Alpenform einer und derselben Art. Ein wesentlicher Unterschied zwischen beiden ist nicht vorhanden". Prof. PHILIBERT betecknar i Rev. bryol., 1887, p. 24, *Br. binum*, *cuspidatum*, *cirratum* och *intermedium* såsom "espèces assez mal délimitées." HUSNOT låter i Muscol. gall., p. 248, (1889) *Br. cirratum* vara hufvudform och *Br. cuspidatum* dess varietet, som säges

skilja sig föga genom "capsule plus grosse et plus longue; spores un peu plus grand", hvilket påstående angående sporerne väl beror på det ofvan antydda tryckfelet i Syn. musc. europ. Samma år (1882) säger KAURIN i Add. et Corr. ad Enum. Bryin. Dovr. auctore N. C. KINDBERG (Christ. Vid. Selsk. Forh. 1889, n:o 11, p. 21) "*Br. cuspidatum* difficile est a *Br. cirrato* discernere; sed spori semper parvi et pellucidi (0,015 mm.);" och det följande året (1890) yttras af KAURIN & HAGEN i Suppl. musc. alp. Lomsfj. et Jotunfj., p. 8 (K. Norske Vid. Selsk. skrifter) på tal om *Br. intermedium*, *cirratum* och *cuspidatum*: "Inter has tres formæ innumeræ intermediae sunt, quæ eodem jure ad unam et ad alteram refferi possunt." I BRAITHEWAITE'S Brit. Mossfl., p. 172, (1892) anses *Br. affine* vara hufvudform och *Br. cirratum* dess varietet, såsom hvars kännetecken de talrika flagellerna, bredare bladkant och kortare frukter nämnas. I LIMPRICHT'S Die Laubmoose (Rabenhorsts Kryptog. fl.) upphöjes, p. 343, (1893) *Br. cuspidatum* åter till rang af en själfständig art, af hvilken på det för detta arbete utmärkande grundliga sättet en utförlig beskrifning lämnas, en beskrifning, som så mycket mera torde förtjäna vitsord, som den antagligen är grundad på originalexemplar af *Br. cuspidatum*, som förf. uttryckligen uppgifver sig hafva haft tillfälle att undersöka.

Under år 1897 arbetade jag ganska mycket med min samling af synoika *Eubrya*, i förbigående sagdt helt säkert den svåraste gruppen af *Bryum*-släktet och erbjudande svårigheter vid den systematiska anordningen, som torde kunna mäta sig med de svårigheter, som man bland fröväxterna möter i släktet *Hieracium*. Resultatet af mina undersökningar af dessa *Brya* har hittills blifvit ganska torftigt; ett resultat af de samma är dock, att jag fått klart för mig, att den, såsom det af det ofvan sagda synes, mycket olika bedömda arten *Br. affine* verkligen är en specifikt skiljbar

och berättigad art med den begränsning, som gifvits densamma antydningssvis redan i *Bryologia europæa* och sedan mera utförligt af SCHIMPER i *Syn. musc. eur.*, ed. 2, och af LIMPRICHT i *Die Laubmoose*. *Br. affine* står *Br. bimum* närmast och delar med denna art ett kännetecken, hvarigenom dessa två *Brya* skiljas från alla andra synoika *Eubrya*, nämligen de små, omkring 0,012 mm. stora, gröngula, föga gryniga och därför genomlysande sporerna. *Br. bimum* skiljes dock vanligen med lätthet från *Br. affine* genom rödaktig färg, gröfre växt, mycket fastare och kortuddade blad med bredt tillbakarullad, bred, gul, differentierad bladkant och med korta och vida bladceller, hvars cellväggar äro tjocka och gula; *Br. affine* är däremot mera rent grön och spädare, har mindre fasta, men långt nervuddade blad med smalare kant, äfven denna dock reflex och gult differentierad; bladcellerna äro vanligen smalare och deras cellväggar, om ock tämligen tjocka, betydligt tunnare. Hos *Br. bimum* är fruktväggen vanligen mycket tjockare eller läderartad och mörkare, svartbrunt färgad; någon allmängiltig skiljaktighet i den hos båda arterna ganska växlande fruktformen torde däremot näppeligen kunna uppvisas.

Från de andra synoika *Eubrya*, särskildt från *Br. cirratum* och *Br. intermedium*, skiljes *Br. affine* lätt genom sporerna, hvars utseende här ofvan beskrifvits; hos *Br. cirratum* och *Br. intermedium* äro nämligen sporerna alltid större, omkring 0,02 mm. stora, gröna, grynigt opaka, ogenomskinliga och därjämte vanligen äfven på ytan papillösa. Karakterer, som äfven framhållas såsom skiljande *Br. affine* från nämnda *Brya*, äro dess tydligt nedlöpande bladbas och långsträckt celler i bladens basaldel; att dessa kännetecken finnas hos *Br. affine* har jag väl kunnat öfvertyga mig om, men huruvida ej samma karakterer äfven kunna återkomma hos former, som på grund af sina sporer ej kunna hänföras till denna art, är

däremot en sak, hvarom jag ej ännu blifvit fullt öfvertygad.

Br. affine har, såsom här nedan kommer att visas, en vidsträckt utbredning, hvaraf följer en ganska stor omväxling i dess utseende. I fråga om det vegetativa systemet förekomma dock, såvidt min erfarenhet hittills räcker, inga så stora växlingar, att de kunna läggas till grund för skilda varieteter. Äfven i fråga om det fruktifikativa systemet äro växlingarne jämförelsevis små. Peristomets insertion är rödbrun, de yttre tänderna gula, bredt kantade, papillöst opaka med färglösa och papillösa spetsar; inre peristomet gult, papillöst punkteradt med breda processus, hvars fönster äro vida, och med långtaggiga cilier; sporerna växla i storlek från 0,009—0,017 mm. Större växlingar visar fruktformen, såsom synes af de 4,8 gånger förstörade afbildningar af frukter, som Apotekaren C. JENSEN godhetsfullt lämnat mig, växlingar så stora, att jag ansett mig på dem kunna grunda ett par varieteter, var. *cylindricum* och var. *urnigerum*, hvilka beskrivas här nedan i samband med redogörelsen för artens geografiska utbredning. Angående var. *cylindricum* må dock nämnas, att så egendomlig den än kan taga sig ut i dess extrema former, den dock ej sällan förbindes med artens typ genom mellanformer.

De skandinaviska växtställen, hvarifrån jag sett *Br. affine*, äro:

a typicum. *Theca deoperculata* pyriformis, sub ore non vel parum contracta.

Sverige: *Bl.*: Nätraby, Bjärby på kvarnränna; Augerum, Bastasjöns strand (H. W. A.). *Vg.*: Valle härad, Huslagen i Skärf socken, (Fig. 4) (H. W. A.). *Ög.*: Motala (C. O. HAMNSTRÖM). *Upl.*: Uplandia (J. ÅNGSTRÖM). *Geslr.*: Gefles Skansmuren (C. HARTMAN); Iggö flerstädes, (Fig. 2); Torsåker-socken, vid Penninge järngrufva (H. W. A.). *Dal.*: Boda socken, Osmundsberget (utdelad såsom *Br. cirratum*, S. O. LINDBERG), Östbjörka och vid väg till Styggforsen (H. W. A.).

Mpd.: Alnön, Nyvik (Fig. 6), och Stafsätt (Fig. 7); Torps socken, vid Byns fäbodår och vid båtsmanstorp vid Alderån (Fig. 3) (H. W. A.). *Ågl.*: Säbrå, Framnäs, Mark (Fig. 1) och Bondsjö (Fig. 5), Högsjö, Veda; Skog Herrskog; Nora, Hårdsand vid Grönsvik; Tåsjö, på fuktig vägg vid Sägbäcken och på en åker (H. W. A.) samt vid Tåsjö-edet (C. JENSEN). *Lul. Lapm.*: Njungis och Jockmock (H. HOLMGREN).

Norge: Kristiania, Lysagertjärn (J. E. ZETTERSTEDT). Dovre, Opdal in prato prope Rölvei (C. KAURIN) och på Kongsvold i björkreg. (utdelad som *Br. cirratum*, S. O. LINDBERG). Salten, Bodö, nedom Rönviksberget (I. HAGEN). Tromsö amt, Tromsö och Harstadshavn i björkreg. (H. W. A.). Finmarken, Alten (J. E. ZETTERSTEDT).

Danmark: Bromme Lillesö vid Sorö (C. JENSEN).

β urnigerum nov. var. *Theca minuta et brevis*; collum sporogonio brevius; sporogonium crassum, urniforme, sub ore lato coarctatum.

Ågl., Hernön, på den sandiga stranden af Ösjön (Fig. 11) (H. W. A.).

γ cylindricum nov. var. *Theca fere cylindrica*, sub ore contracta.

Sverige: *Vg.*: Billingen, Ulunda och på fuktig kvarnvägg vid Bjärsjö (H. W. A.). *Gestr.*: Iggö flerstädes (Fig. 8 & 9), och Torsåker på kalkvägg vid Penninge kalkbrott, (Fig. 10) (H. W. A.). *Dal.*: Boda i torvfjordsdike vid väg till Styggforsen (H. W. A.). *Ågl.*: Nora socken, Bölen (H. W. A.).

Norge: Dovre, Opdal in prato prope Rölvei (C. KAURIN, en form 1883 utdelad såsom *Br. bimum* med ovanligt långsträckta blad och bladceller). Tromsö på hafsstrand (H. W. A.).

Enligt BOMANSSON & BROTHERUS, Herbarium Musei Fennici, p. 37, finnes *Br. affine* spridd öfver hela Finland. Extraskandinaviska exemplar af typisk *Br. affine* har jag sett från Westpreussen, Lyck (C. SANIO), Steiermark, Brunneben bei Wald (C. GLOWACKI) och Jeniseidalen i Sibirien, där den är allmän mellan 56°—69°35' n. bredd (H. W. A.). Af var. *cylindricum* har jag dessutom sett exemplar från Lyck (C. SANIO), Altruppin i Brandenburg (C. WARNSTORF) och från Jenisei mellan 59°—63° n. bredd (H. W. A.).

I Tyskland synes *Br. affine* vara ganska allmän, då LIMPRICHT ej för densamma anför speciella fyndorter.

Af det föregående synes det, att *Br. affine* har en vidstäckt utbredning. I Skandinavien synes denna art hafva en subalpin karakter, såsom framgår dels af dess sällsynthet i Götaland, dels ock däraf, att den i våra fjälltrakter ej torde öfverskrida björkgränsen. Dess växtlokal är helst jord af olika slag, såsom sand, lera eller torfjord, mera sällan kärr eller klippor. Fruktmognaden infaller ganska sent, på Iggön i Gestrikland omkring den 1 augusti.

18. *Br. (Eubryum) angermannicum* ARNELL (Rev. bryol., 1898, p. 6).

Ur originalbeskrifningen må här anföras endast de mest framträdande kännetecknen.

Synok, löst tufvad, fertil 2,5—3,5 cm. hög. Själk kort med korta flageller. Blad äggrunda med helbräddad nervudd af växlande längd; kant reflex eller stundom plan, helbräddad, gul, mer eller mindre tydligt differentierad; nerv kraftig, vid basen röd; basceller vackert röda, öfriga celler smala, rektangulära, vid bladets midt kortast och där sexsidiga, med tämligen tjocka och gula väggar; flagellblad nedlöpande, lansettlika, med plan och ej differentierad kant. Fruktskäft smalt, glänsande, upptill gult. Frukt lutande—hängande, liten, klubblikt päronformig, matt, smutsigt gul—nästan hvit med kort, smal och något böjd hals och äggrundt, under mynningen ej hopdraget sporgömmе; ring sönderfallande; lock rödt, glänsande och lågt konvext; peristomets insertion gult rostfärgad; yttre tänder omkring 25-ledade, gula, bredt kantade; inre peristom blekgult—färglöst, papillöst punkteradt, med ganska breda, upptill plötsligt smalnande processus med breda fönster; cilier taggiga. Sporer omkring 0,02 mm., gröna, opaka, föga papillösa. Fruktmognad i juli och augusti.

Skiljer sig från *Br. intermedium* mest genom bladens fastare cellväf af smalare celler, den blekt färgade päronformiga frukten, peristomets gulbruna (ej

röda) insertion och det nästan färglösa inre peristomet.

Funnen af mig på 3 ställen i Ångermanlands kustland, nämligen på en myllklädd håll vid Hälletorp i Säbrå socken, vid Bolen i Nora socken och vid Råfsö i Nordingrå socken.

19. *Bryum* (*Eubryum*) *Arvenii* n. sp.

Dioicum, gregarium, fructiferum 1,5 cm. altum. *Caulis* 0,5—1 cm. longus, inferne radiculosus, ramosus, sub perichaetio ramos plures, 0,5 cm. longos, inferne fere nudos, ut parce radiculosos, superne dense foliatos et ideo clavatifformes emittens. *Folia* in caule fertili ad comam apicalem conferta, ovata, concava, ad cuspidem plus minusve brevem sensim acuminata; margine sæpe reflexo, non vel indistinctissime limbato, integro; nervo luteo parum valido, in cuspidem excurrente vel se ibi interdum dissolvente; cellulis infimis rectangularibus, latis et sat brevibus, superioribus angustis, elongate rhomboideis—hexagonalibus, membranibus tenuibus hyalinis—luteolis *Folia ramulina* dimidiam partem superiorem rami tegentia, sat densa, sicca laxè imbricata, decurrentia, madida patentia, late ovata, concava, subito breviter—brevissime cuspidata; margo rectus (vel raro inferne reflexus), non limbatus, perfecte integer; nervus parum validus, luteus, in apice se dissolvens; cellulæ basilares quadratæ, superiores breves et latæ, irregulariter formatæ, hexagonales—rhomboideæ, 0,033—0,045 mm. longæ, 0,02 mm. latæ, membranibus tenuibus, luminibus granulis viridibus opacis. *Seta* circiter 1 cm. alta, gracilis, flexuosa, rubra—nigrorubra. *Theca* minuta, pendula, regularis, pulchre carnea, grosse papillose opaca, breviter et crasse ovalis vel potius cylindrica, operculata 1,16 mm. longa, 0,56 mm. crassa, collo brevissimo, paullulum ruguloso, hemisphærice dilatato, qua causa basis thecæ rotundata est, sporogonio sub ore vix vel parum contracto; exothecii cellulæ marginales in 2—4 seriebus sat angustæ,

deinde in 2—3 seriebus majores et quadratæ, ceteræ rectangulares, membranis crassis, flexuosis et rube-scentibus. *Annulus* tripex, revolubilis, inferne luteo-ruber. *Operculum* sat alte conice convexum, 0,3 mm. altum, læte rubrum, nitidum, acute apiculatum. *Peristomii* externi insertio luteo-rubra—aurantiaca; dentes externi 0,045 mm. alti, lutei, pulchre limbati, sensim acute angustati, circiter 30-articulati, in dorso opace papilloso, linea media angulate flexuosa et lineis transversalibus grossius papilloso, apicibus hyalinis, lamellis ventralibus lateraliter prominentibus dentati; membrana interna hyalina—luteola, dense et minute papillosa, processibus fenestris circiter quinque rotundatis ornatis; cilia papillosa vulgo processibus breviora, ternata, longe appendiculata. *Spore* 0,008—0,01 mm., luteæ, pellucidæ, læves, parum granulosa.

Hab. In terra calcarea ad Ulunda montis Billingen Vestrogothiæ (Suecia), ubi ab oculatissimo amico A. ARVÉN parce cum fructibus maturis operculatis et cum *Br. argenteo* fructifero associatum 20 Junio 1895 detectum.

Species *Br. bicolori* certe maxime affinis, sed foliis in coma perichætiali latioribus, brevius cuspidatis, margine angustius vel sæpe non reflexo, foliis ramulinis multo latioribus, viridibus, magis concavis, subito perbreviter cuspidatis, margine perfecte integro et non reflexo, nervo infra cuspidem evanido, cellulis latioribus et granulis chlorophylliferis magis opacis, theca cylindrica, insertione peristomii aurantiaca, dentibus pallidius luteis, ut videtur, bene diversa.

Förklaring öfver taflan 1.

Fig. 1—7. Frukter af *Bryum affine* (BRUCH) LINDB. *a typicum*.

" 8—10. " " *γ cylindricum* ARNELL.

" 11. " " *β urnigerum* ARNELL.

Societas pro fauna et flora fennica d. 13 maj 1897. D:r E. WAINIO förevisade tvänne lafvar, däraf en ny *Porina*-art från Jalta. — Stud. J. I. LINDROTH förevisade en missbildad quist af *Alnus incana* och inlemnade till tryck Lisätietoja Suomen sienistä. — Rektor BRENNER anmälde till publication "Spridda bidrag till kännedomen af Finlands *Hieracium*-former. V. Västnyländska Hieracia.

Den 2 okt. Flere af sällskapetets ledamöter lemnade uppgifter om förekomsten i Finland af *Elodea canadensis*, hvilken genom sin talrika förekomst i särskilda älfvar till och med visat sig som hinderlig för stockflötningen — Mag. H. LINDBERG redogjorde för åtskilliga interessanta växtfynd, som gjorts af honom under senaste sommar på Kareliska näset, hvaribland följande för finska floran nya: *Glyceria plicata*, *Erythraea Centaurium*, *Pohlia prolifera*, *Amblystegium Sendtneri* och *Catharina Hausknechtii*. — Rekt. ARRHENIUS framlade ex. af en interessant bastard mellan *Sorbus Aucuparia* och *S. fennica* från Åland. — Till publication anmälde: Växtgeografiska anteckningar från finska lappmarkens skogsregion, af dr R. HULT.

Den 6 nov. Prof. KIHLMAN gaf några meddelanden om finska *Euphrasia*-former, hvaribland en sannolikt ny art, stående nära *E. hirtella*, hvilken form förut blifvit ansedd tillhöra *E. Rostkoviana*. — Stud. MONTELL visade den för finska floran nya *Torilis Anthriscus* från Åland. — Rektor ARRHENIUS meddelade att han vid granskning af i finska museets samling befintliga *Geum*-arter funnit tre ex. (från Laukkas, Kuopio och Libelits), som tillhöra *G. strütum*, hvilken art således har större utbredning än man hittills antagit.

Den 4 dec. Rekt. BRENNER förevisade ex. af tvänne former af *Euphrasia tenuis* från Kyrkslätt och meddelade om ett fynd af *E. Rostkoviana* från Hansjärve samt uttalade sin uppfattning om berättigandet af särskilda namn på arter af nämnda släkte. — Mag. H. LINDBERG meddelade om ett af honom gjort fynd af glaciala fossila växter i ett torflager i Kivinebb socken; samt förevisade ex. af den för floran nya *Dichelyma capillaceum* från Åbotrakten (leg. A. K. CAJANDER). — Redaktör P. H. OLSSON förevisade ex. af den för finska floran nya *Gentiana baltica* från Åland och den af honom och doc. SERNANDER vid Signilskär tagna *Fucus balticus*, äfven ny för Finland, samt meddelade att han vid torfmosseundersökningar på Åland funnit subfossila ex. af *Cladium Mariscus* och *Trapa natans*. — Stud. J. I. LINDROTH förevi-

sade ett större antal för florumrådet nya rost- och brand-svampar.

Den 12 febr. 1898. Prof. KIHLMAN meddelade att han vid granskning af i finska museets ägo befintliga exemplar af *Cratægus* funnit att i Finland förekomma 3 arter, *C. nigra* förhärskande i östra och norra delarne samt Abotrakten, *C. integerrima* (*C. vulgaris*) hufvudsakligen i sydvästra Finland samt *C. uniflora* BUNGE i Rysska Lappmarken. — Hr G. SUCKSDORF förevisade exemplar af *Lathraea squamaria* från fastlandet, Bromarf. — Aman. H. LINDBERG redogjorde för de finska *Potentilla* med ledning af de bestämningar, HANS SIEGFRIED i Winterthur gjort, hvaraf framgick att antalet utgjorde 15 arter, 3 var. och 1 form; samt meddelade att *Sphagnum molle* från Eckerö visat sig tillhöra *S. acutifolium*. — Stud. J. I. LINDBROTH förevisade en för floran ny ascomycet, *Sclerotinia scirpicola*, från Åland. — Dr E. WAINIO anmälde till publication: Lichenes in Novaja-Semlja af H. W. Feilden 1897 collecti, in herbario Hookeri asservati.

Den 5 mars. Aman. H. LINDBERG förevisade tvänne nya mossarter, en *Polytrichum* och en *Oncophorus* samt den för Finland nya *Philonotis caespitosa* alla från Kareliska näset. — Stud. A. K. CAJANDER förevisade anmärkningsvärda växter från Wirmo-trakten, hvaribland voro *Salix*-hybrider och en hybrid af *Betula nana* och *verrucosa*. — Forstmästare A. W. GRANIT meddelade några underrättelser om barrskogsgränsens sträckning i Enare socken och Sydvaranger samt förevisade fotografier af granar från de nordligaste bekanta fyndställena. — Dr W. LAURÉN förevisade talrika *Carex salina*-former från Österbotten. — Stud. C. W. FONTELL förevisade ex. af *Carex*-hybrider från Pedersöre och Larsmo samt af *Potamogeton pectinatus* × *filiformis* från Jomala och *Juncus balticus* × *filiformis* från Larsmo. — Till publication anmäldes af A. K. CAJANDER: Kasvihavaintoja Mynämäen kihlakunnan manerosassa.

Utnämnd till e. o. professor i botanik vid K. Alexander-universitetet i Helsingfors är doc. O. KIHLMAN med skyldighet att, förutom den extra ordinarie professor åliggande undervisning, under föreståndarens för botaniska museum öfverinseende handhafva vården af sagda museum.

Videnskabselskabet i Christiania d. 11 mars. Prof. WILLE inlemnade till tryckning en afhandling af BARTHOLD HANSTEN: Om Äggevidesyntese i den grönnne phanerogame Plante.

Lunds Botaniska Förenings förhandlingar.

LVI. Den 29 Maj 1897.

1. Kand. N. HERMAN NILSSON redogjorde för sina iakttagelser öfver strukturförändringar hos öfvervintrande blad af *Carex*-arter.

LVII. Den 12 Oktober 1897.

1. Doc. B. LIDFORS demonstrerade en större samling *Rubi* från Sachsen och Nordböhmen och redogjorde för arternas och formernas uppträdande särskildt i Elsterdalen.

LVIII. Den 29 Oktober 1897.

1. Kand. TH. WULFF redogjorde för sina undersökningar öfver tillstoppning af klyföppningar.

2. Ett par nya *Euphrasia*-former.

Af OTTO R. HOLMBERG.

Euphrasia brevipila BURN. & GREMLI \times *gracilis* FR.

Differt ab *E. brevipila* caule graciliore simplice vel ad medium parce ramoso, ramis plerumque fere erectis, foliis minoribus; ab *E. gracili* foliis bracteis calycibus setulis minutis pilisque glanduliferis sparsis instructis, bracteis patentioribus, bractearum dentibus (longius) aristatis, floribus majoribus. Flores albidi — dilute violacei (*E. brevipila* \times [*gracilis typica*]) vel pulchre rosei, siccati intense coerulei (*E. brevipila* \times [*gracilis* f. *primaria* Fr.]).

Är i allmänhet till karakterer och habitus tydligt intermediär. Några exemplar närma sig dock mera den ena, några den andra af föräldrarne. Glandelhår än ganska talrika, än mycket glesa. Blommor nästan alltid större än hos *E. gracilis*, stundom lika stora som hos fullt utbildad *E. brevipila* (5—9 mm.). Särskildt anmärkningsvärd är den vackert rosenröda färgen på blomkronan hos *E. brevip.* \times [*gracilis* f.

primaria]¹⁾ i friskt tillstånd, hvilken tyckes vara konstant för denna hybrida kombination, och hvilken jag ej iakttagit så utpräglad ²⁾ hos någon annan af våra *Euphrasie*. På torkade ex. öfvergår den till mörkt violett.

Förek. i sydöstra *Skåne*: Simrishamn (båda formerna) Jerrestads hallar och Tjörnedala (den förstnämnda formen), på alla dessa lokaler växande på de ställen, där de båda föräldrarnes växtlokaler sammanträffa, men oftast ganska sparsam.

I "The Journal of Botany" 1897 sid. 473 har FR. TOWNSEND beskrifvit en hybrid *E. gracilis* × *brevipila*, som han dessutom gifvit namnet *E. difformis*, med följande karakterer: Differt ab *E. gracilis* (∅: *gracili*) caule infra media (∅: medium) ramoso, foliis patentibus et opacis etc., ab *E. brevipila* caule brevioris foliis eglandulosis et setis fere nonnullis (∅: nullis?), floribus minoribus etc. —

Huruvida denna växt verkligen är en hybrid af *E. brevipila* och *E. gracilis* förefaller mig tvifvelaktigt. Åtminstone tyckes det underligt, om af TOWNSENDS hybrida växt, som "betäckte en areal af omkring 20 qv. yards (öfver 16 qvm.)" och således torde ha uppträdt i icke just ringa antal exemplar — om af denna växt *intet* individ skulle ega något af *E. brevipilas* viktigaste karakterer, som skilja den från *E. gracilis*, nämligen blommans storlek och bladens glandelhårighet, under det *alla* de af mig funna — omkring 150 — individen af samma hybrid hade tydliga, om ock stundom glesa glandelhår, liknande dem hos *E. brevipila* och det ojämförligt största antalet hade större blommor än *E. gracilis*. Då jag ej

¹⁾ *E. gracilis* f. *primaria* Fr. är formen med mörkvioletta blommor.

²⁾ Liknande färg på blomkronan, ehuru ej så klart röd, har jag iakttagit hos en sällsynt form af *E. curta* samt hos *E. curta* × *gracilis*.

sett TOWNSENDS exemplar, kan jag emellertid ej med bestämdhet yttra mig om dem, men enligt beskrifningen tyckas de lättare kunna hänföras till *E. gracilis* var. *Friesii* SANIO, hvilken har bladtänderna till största delen uddspetsiga, bladen (åtminstone hos de exemplar jag sett) mera utstående ("foliis patentibus") och beklädda med mycket små, men tydliga glesa borst ("setis fere nonnullis", ett uttryck som jag svårigen kan förstå, men som jag uttydt såsom en fel-skrifning i st. f. fere nullis). Bladen närma sig sålunda till sina karakterer dem hos *E. brevipila*, men sakna ständigt glandler ("foliis eglandulosi"). Ett annat skäl, som talar för denna min uppfattning af växten i fråga, ligger i den tillfogade anmärkningen: "The flowers were quite ¹⁾ those of *E. gracilis*, the foliage more ¹⁾ that of *E. brevipila*".

***E. brevipila* BURN. & GREMLI v. *gracilior*, nov. var.**

Caulis 12—20 cm. altus, in inferiore parte crassiusculus, sursum valde gracilescens, ad medium vel usque a basi ramosus; rami patentés paulé adsurgentes filiformes; folia (et bracteæ) minima, 3—6 mm. longa, foliorum dentes angustissime aristati; calyces et capsulæ parvæ; cetera ut apud *E. brevipilam*.

Tyckes vara att betrakta såsom en "härminningsform" af *E. gracilis*, på hvars lokal (bland ljung) den växte, och om hvilken den påminner genom de fina grenarne, de små bladen och blomfodren och förgreningens läge på stjelken. Den är icke hybrid. *E. gracilis* fanns ej i närheten.

Förek. i sydöstra Skåne, Glimmingehallar.

LIX. Den 4 December 1897.

1. Doc. MURBECK redogjorde för en ny art af släktet *Alectorolophus*. (Jfr Öster. bot. Zeitschr. 1898).

2. Apotekare N. A. WANGE förevisade en samling sällsyntare fanerogamer från Norska Finmarken.

¹⁾ Kursiveradt af förf.

LX. Den 18 Februari 1898.

1. Om *Alchemilla faeroënsis* (LANGE) BUSER
och dess artsrätt.

Af HERMAN G. SIMMONS.

Sedan jag publicerade mina "Bidrag till Färöarnes flora, I", (Bot. Not. 1896) har en af de arter, jag der mest sysselsatte mig med, nämligen *Alchemilla faeroënsis* (LGE.) BUSER, blifvit ånyo behandlad i en afhandling af HELGI JONSSON "Bidrag till Östislands Flora" (Bot. Tidskr. Bd. 20, 1896). Som denne förf. kommit till en helt annan åsigt om den nämnda växtens ställning än den jag uttalat, och då min uppfattning är föremål för kritik, så skulle jag för länge sedan velat bemöta Herr JONSSON; jag kunde emellertid ej göra det utan att komma in på ett område der jag visste, att Doc. S. MURBECK förut varit sysselsatt med undersökningar, hvilka ännu icke publicerats. Sedan emellertid dessa nu åtmiustone delvis offentliggjorts¹⁾ och min uppfattning derigenom, äfven om *A. faeroënsis* ej behandlats af MURBECK, vinner ett väsentligt stöd, så har jag nu ingen anledning att längre hålla inne min kritik af JONSSONS uttalanden om den nämnda arten. Man skulle möjligen kunna tänka sig, att den isländska af JONSSON omnämnda växten och den färöiska, som jag haft tillfälle att studera, ej skulle vara identiska, och att de olika uppfattningarne härigenom kunde finna sin förklaring. Emellertid är så ej förhållandet; ROSTRUP, som varit i tillfälle att jämföra isländska och färöiska exemplar, yttrar intet tvifvel om identiteten (Bidrag till Islands Flora, Bot. Tidskr. Bd. 16, 1887), och sjelf har jag genom att se igenom de i Köbenhavns botan. museum

¹⁾ MURBECK, Om vegetativ embryobildning hos flertalet Alchemillor och den förklaring öfver formbeständighet-n inom släktet, som densamma innebär. (Föregående meddelande) (Bot. Not. 1897, s. 273—77).

befintliga exemplaren (deribland några samlade af JONSSON) öfvertygat mig om att ingen skilnad finnes mellan den färöiska och den isländska *A. faeroënsis*.

Till en början behandlar JONSSON de äldre uppgifterna om ifrågavarande *Alchemilla*. Han är enig med ROSTRUP om att den ej kan hänföras till *A. conjuncta* BAB., hvilken han för öfrigt är hågad att betrakta såsom en varietet af *A. alpina*; han synes ej ha funnit någon annan skilnad mellan dem än att *A. conjuncta* har gröfre bladtänder än *A. alpina*. Sedan vidtager en lång diskussion af förhållandet till *A. fissa* SCHUMM., hvilken i sin ordning förklaras snarast vara att hänföra som varietet under "*A. vulgaris*". Af hela resonemanget synes otvetydigt framgå att förf. aldrig sett exemplar af den förra arten; åtminstone kan jag ej på annat sätt förklara att han diskuterar möjligheten af att hänföra *A. faeroënsis* såsom varietet under *A. fissa* (*A. glabra* POIR. ¹). Förmodligen har han endast fäst sig vid den citerade mycket ofullständiga diagnosen i KOCHS Synopsis, som blott berör bladens form. Dock har han i sitt citat uteslutit ordet "reniformibus" ²), som väl svårligen kan tillämpas på *A. faeroënsis*, och troligen ej lagt märke till att KOCH efter uppgifterna om förekomsten och synonymerna säger: "Plerumque præter foliorum ciliis glabra, rarius pilis sparsis obsita". Emellertid förkastar förf. med rätta den ifrågavarande Alchemillans hänförande till *A. glabra* och sluter sig till ROSTRUPS (l. c.) förmodan att den skulle vara hybrid af *A. alpina* och "*A. vulgaris*". Såsom skäl för sitt antagande anför han vissa karakterers variabilitet och framhåller särskildt den olika starka

¹) Jmfr BUSER, Notes sur quelques Alchimilles critiques ou nouvelles (Bull. de la Soc. Dauphinoise 1892) s. 15.

²) Jmfr KOCH, Synopsis floræ germanicæ et helveticæ etc., Frankfurt a M. 1837, s. 231. I andra uppl. finnes ordagrant samma beskrifning.

hårigheten samt bladlobernas varierande form. Att i dessa afseenden olikheter och t. o. m. ganska betydande sådana kunna förefinnas mellan olika individ skall villigt medgifvas. Bland mina färöiska exemplar finnas både sådana som ha omvänt äggrunda flikar och sådana som ha nästan jämbreda, och hvad hårigheten beträffar så varierar denna högst betydligt. Jag har t. o. m. några exemplar, hvilka jag äfven i min uppsats omnämnde, hvars blad på undersidan äro håriga nästan endast på nerverna. Jag var då böjd för att anse denna form skild från *A. faeroënsis* men har genom att undersöka de i Köbenhavns museum befintliga exemplaren kommit till den åsigten att den blott torde vara en extrem skuggform; den växte också djupt inne i en smal klippspringa. Den hårighet, som finnes, den må vara starkare eller svagare, är emellertid alltid af samma beskaffenhet som hos *A. alpina*, d. v. s. den består af tilltryckta hår ej såsom hos de håriga *vulgaris*-underarterna af utstående. Härmed är emellertid ej sagdt annat än att *A. faeroënsis* visar en inom detta slägte ovanlig grad af variabilitet; något verkligt närmande till "*A. vulgaris*" har jag ej kunnat konstatera hvarken bland mina egna eller Köbenhavns museums exemplar, ej ens bland JONSSONS der befintliga. Hvad nu JONSSONS citat af ROSTRUP (l. c.) "paa høje Fjælde flerededes fandt Dværgformer, som dels nærmede sig *A. vulgaris* dels *A. alpina* paa en betænkelig Maade" beträffar, så är väl detta att hänföra till var. *pumila* (ROSTR.) SIMM. och former som närma sig denna. Dessa äro mera glatta än den normala formen och häri kunde ju finnas en anledning att tänka på hybridisering med den "*A. vulgaris*", *A. Wichura* Bus., som ehuru mindre allmänt¹⁾ förekommer ganska högt upp

¹⁾ Helt nyligen, sedan denna uppsats redan var skriven, har jag varit i tillfälle att se igenom en samling färöiska *Alchemilla*, som BUSER haft till bestämning från botan. museet i Köbenhavn,

på fjällen, men var. *pumila* utmärker sig på samma gång genom sina djupt inskurna blad och mycket smala lober, som utesluta hvarje tal om ett närmande till denna. Likheten med *A. alpina* måste ju vara ganska stor, då ju arten tillhör gruppen *Alpinæ*, men man kan svårigen tala om att några individ stå närmare denna art än andra, och *A. alpina* är för öfrigt knappast den art inom gruppen som visar mest likhet med *A. faeroënsis*.

Redan af det anförda torde framgå, att något skäl att för *A. faeroënsis* antaga ett hybridursprung knappast föreligger; jag skall emellertid nu öfvergå till den punkt i JONSSONS bevisföring på hvilken han antagligen lägger mest vikt, då de skäl han hemtat ur morfologiska karakterer äro af den svaga beskaffenhet som påpekats, nämligen till den pollenundersökning han företagit. Sedan MURBECKS ofvan omnämnda uppsats utkommit, kunde nu visserligen vara nog att hänvisa till der påpekade fakta, då pollenundersökningens värde i detta fall redan genom en sådan hänvisning reduceras till intet. Jag kan emellertid ej underlåta att påpeka, att JONSSON ej kan meddela annat än att han ej lyckats finna moget pollen hos *A. faeroënsis*; deremot synes han ej ha till jämförelse undersökt pollen hos *A. alpina* och "*A. vulgaris*", något som ju gifvetvis bort göras för att visa, att pollen hos den förmodade hybriden var sämre utveckladt än hos dessa. Såsom MURBECK funnit är emellertid produktionen af moget pollen hos åtskilliga af *A. vulgaris* underarter ytterst reducerad och hos andra liksom också hos *A. alpina* produceras alls intet utveckladt pollen. Dertill kommer att, såsom man

och derigenom kommit till insigt om att den art, som jag ansett för *A. obtusa* och omnämnt under detta namn, i sjelfva verket är *A. Wichura*. *A. obtusa* utgår dermed ur den färöiska floran. Äfven den *Alchemilla*, som jag bestämt till *A. alpestris*, torde vara en form af *A. Wichura*, chura den saknar härighet på ytterloberna och mestadels äfven på nervernas inre delar.

lätt kan öfvertyga sig om, ståndarne hos *A. alpina* visa en utpräglad tendens att helt och hållet felslå. Ståndare med (till det yttre) utvecklade knappar äro rätt sällsynta, vanligast torde vara att flertalet ståndare representeras af staminodier och ej sällan synes äfven dessa försvinna.

Härmed faller det sista stödet för JONSSONS åsigt om *A. faeroënsis* hybrida ursprung; han har emellertid ännu en spekulaton, som torde böra i detta sammanhang bemötas. Han vill nämligen till slut göra troligt att *A. faeroënsis* antagligen skulle kunna bestämmas till "en eller flere af de 10 nye *Alchemilla* Arter, som R. BUSER har opstillet". Särskildt synes *A. Wichura* Bus. härvid vara påtänkt, då BUSER angifver den från Island och Grönland. Om denna art säges, att BUSER skall ha betecknat den såsom en vintermediär form mellan *A. vulgaris* och *A. fissa*; detta är emellertid felaktigt, då BUSER blott omnämner ett yttrande af WICHURA. Sjelf säger han endast att *A. Wichura* till inflorescensen något liknar *A. glabra* samt att den ofta finnes inblandad i bytesexemplar af denna liksom af *A. alpestris* från Sudeterna, der dessa tre arter växa tillsammans. Eget förefaller det onekligen, att JONSSON ej omnämner det ställe i den citerade skriften ("Sur les Alchimilles subnivales"), der BUSER talar om *A. faeroënsis* (sid. 39 [6]), liksom att han ej vet, att BUSER skrifvit om *Alchemilla* äfven på annat håll och att han beskrifvit långt mera än tio arter. Visserligen var enligt uppgift JONSSONS arbete skrifvet innan min uppsats utkom, och han har väl först genom mina citat fått kännedom om BUSERS skrifter med undantag af den citerade, men då han ändå haft tillfälle att införa ett bemötande af mina uttalanden, så synes han lika så väl kunnat ha tillfälle att taga något noggrannare kännedom om BUSERS arbeten. Bristande kännedom om dessa kan väl till någon del förklara JONSSONS egendomliga resonemang,

men ingalunda ursäkta hans lättvindiga sätt att gå till väga då han vill fastslå att *A. facroënsis* är en hybrid eller då han affärdar BUSERS *Alchemilla*-bearbetningar. Genom att något mera taga kännedom om dessa hade han äfven undgått att felaktigt uppgifva mig såsom auktor för *A. facroënsis* i st. f. BUSER. Om det berättigade eller oberättigade i JONSSONS tydligt framträdande underskattning af BUSERS arbeten skall jag ej falla något omdöme, jag vill blott framhålla att de godkännas af en så noggrann och framstående systematiker som MURBECK ¹⁾ äfven om denne uppfattar en del af BUSERS arter såsom underarter. I samband härmed kan jag ej underlåta att påpeka JONSSONS inkonsequens i fråga om artbegreppets omfång: å ena sidan håller han på den gamla *Alchemilla vulgaris* L., men å andra sidan har han låtit DAHLSTEDT bearbeta sina Hieracia, hvilken uppställt en hel serie af nya arter och underarter. För konsekvensens skull borde ju dessa ha varit bestämda t. ex. efter GRÖNLUNDS isländska flora.

För att återkomma till *Alchemilla facroënsis*, så återstår angående densamma ännu en fråga af stort intresse, nämligen dess släktskapförhållanden. Jag har i min föregående uppsats i kanske något för kategorisk form framhållit dess öfverensstämmelse med *A. conjuncta* BAB.; jag vågar emellertid ingalunda påstå att likheten med denna nödvändigt behöfver vara ett uttryck för ett genetiskt samband. För att utröna detta är ett rikt material af *alpina*-gruppens arter behöfligt, något som jag tyvärr ej disponerar, hvarför jag ej kan lemna något bidrag till denna frågas lösning. Såsom MURBECK i den citerade uppsatsen om *Alchemillornas* vegetativa embryobildning framhåller, är frågan huru polymorfismen inom släktet uppkommit af största intresse. Särskildt intressant vore emel-

¹⁾ MURBECK, Skandinaviska former af *Alchemilla vulgaris* L. Bot. Not. 1895.

lertid att få utrönt, huru denna art uppstått, som i motsats till de flesta andra *Alchemilla* har ett så ytterst begränsadt utbredningsområde. Har den en gång innan *Alchemilla*-arterna blefvo pollensterila utbildats på den plats, der den nu finnes, eller har den sina närmaste släktingar i mellersta Europas högfjäll och har den differentierat sig under sin vandring upp till de nordliga trakter, der den nu har sitt utbredningsområde? Det förra är kanske mest sannolikt, då hvarken i England eller Skotland någon annan *Alchemilla* af gruppen *Alpinæ* än *A. alpina* L. påträffats.

2. Några anmärkningsvärda mossor från Skåne.

Af N. HERMAN NILSSON.

Af nedanstående arter är endast en för Sverige förut ej omnämnd; de öfriga äro sådana, hvilka med afseende på sin utbredning äro mindre kända eller endast enstaka gånger påträffats fruktificerande inom vårt land. Nomenklaturen är densamma som i Limprichts "Die Laubmoose Deutschlands etc."

Eurynchium crassinervium, c. fr., Fruetid, på klipp-hällar; anmärkningsvärdt är, att sterila exemplar, i synnerhet när de växa å något humustäckta stenar, uppnå en betydligt större yppighet än fertila; de senare påträffas endast å rena klipp-hällar.

Anomodon longifolius, c. fr., Fruetid, på bok-stammar.

Rhynchostegium megapolitanum påträffade jag för några år sedan i stor mängd, äfven fruktificerande, på jord invid en liten grandunge vid Näsbyholm. Arten är förut af ZETTERSTEDT uppgifven för Öland (Ottenbylund 1867); Zetterstedts exemplar har jag granskat och funnit vara riktiga, dessutom har jag sett exemplar af denna art, samlade af GRÖNVALL 1882 i Sandskogen vid Ystad. Arten är ej upptagen i Hartmans flora, ej heller i Lindbergs "Musci Scandinavici" uppgifven för Sverige.

Rhynchosygium confertum, c. fr., är af Fil. Kand. H. G. SIMMONS påträffad i klipphålor å Kullaberg.

Thuidium delicatulum förekommer allmänt i de skånska bokskogarna, i synnerhet å något humustäckta stenar. Den synes i södra Skåne öfverhufvud vara vanligare än *Th. recognitum*. Frukt. exemplar har jag från Frualid, Åsum, Tjörnarp, Skäralid och Kristianstad.

Thuidium Philiberti har jag under sistlidet år observerat å flera ställen i Skåne. Den föredrager fuktiga, gräsbevuxna ställen i eller i närheten af gran-skog. Arten skiljer sig från *Th. delicatulum* i sterilt tillstånd hufvudsakligen genom stambladens något kortare nerv och utdragna bladspets, som bildas af en rad (ända till 5) långsträckta celler; i fertilt tillstånd skiljes den dessutom genom saknad af cilier å perichaetialbladen. Någon skarp gräns mellan dessa båda arter torde dock knappast förefinnas. Sålunda har jag iakttagit för öfrigt typiska exemplar af *Th. delicatulum*, hos hvilka cilierna å perichaetialbladen äro mycket sparsamma och korta; när *Th. Philiberti* växer å mycket solöppna ställen försvinner den karakteristiska bladspetsen o. s. v. Fullkomligt typiska exemplar, som alldeles öfverensstämma med utländska, har jag från Näsbyholm, Svaneholm, Börninge, Bökeberg och Cimbrishamn. Fruktificerande har jag endast påträffat arten å 2:ne ställen vid Näsbyholm, der arten förekommer öfverallt och i stor mängd i grandungarna. Former med utpräglad tredubbel förgrening äro ej ovanliga å fuktiga, skuggiga ställen.

Vetenskapsakademien d. 9 mars. Följande reseanslag utdelades: 150 kr. åt stud. R. E. FRIES för mykologiska studier i Jemtland; 100 kr. åt adj. K. JOHANSSON för studium af Gotlands hapaxantiska växter; 150 kr. åt doc. O. JUEL för cytologiska studier öfver Florideer i Bohuslän; 100 kr. åt kand. K. KJELLMARK för undersökningar af hydrofila växtsamhällen i mellersta Sveriges insjöar; 100 kr. åt folkskoleläraren P. LARSSON för idkande af bryologiska studier i Bohuslän; 200 kr. åt kand. N. H. NILSSON för att i Lule Lappmark studera växtformationerna i därvarande myrar; 150 kr. åt kand. A. ROMANUS för undersökning af förekomsten af anthocyan hos växter i Jemtlands fjälltrakter; 150 kr. åt stud. T. VESTERGREN för mykologiska studier på Gotland. Till införande i Bihaget antogs: 1) Diatomes from Franz Josef Land, collected by the Harmsworth Jackson expedition, af prof. P. T. CLEVE; 2) Xyridaceæ brasilienses præcipue goyazenses a Glaziou lectæ, af G. O. MALME; samt i Öfversigten en uppsats af P. T. CLEVE, Om aplanosporer hos Halosphæra. — Prof. WITTRÖCK meddelade en del iakttagelser vid fröodling å Bergielund.

Fysiografiska sällskapet d. 9 mars. Till ledamot invaldes direktorn för botaniska trädgården i Buitenzorg dr M. TREUB. — Prof. ARESCHOUG föredrog om de nyare undersökningarne öfver fekundationen hos fanerogamerna.

Botaniska sällskapet i Stockholm d. 16 mars. Prof. LAGERHEIM meddelade dels om en af honom i Ecuador å lucern iakttagen, stundom mycket förhärjande sjukdom, visande sig med starka knölbildningar å rothalsen och framkallad af en Chytridiacé, hvilken art ansågs identisk med en i norra Afrika å sockerbeter uppträdande, dels om en i Tromsö å *Lasiobolus equinus* parasitiskt lefvande märklig svampform, som syntes utgöra en mellanform mellan *Uredineer* och *Auricularier*. — Därefter talade dr G. O. MALME om skottbyggnaden och öfvervintringen hos Rio Grandes kompositéer, under förevisande af talrika å platsen insamlade exemplar af perenna örter, försedda somliga med starkt uppsvälld, årligen skottskjutande rothals, andra med öfvervintrande rotskott och åter andra med stolonier o. s. v. — Kand. O. ROSENBERG förevisade kulturer af en å potatis odlad vacker röd bakterieart, hvars med sprit utdragna färgämne visat sig vara synnerligen användbar för färgning af öfverhudens kutikularlager och tillsammans med metylgrönt äfven kunnat användas till dubbelfärgning.

Strödda bidrag till Sveriges flora.

Af CARL GUSTAF WESTERLUND.

I.

De flesta af efterföljande anteckningar äro hämtade ur min Faders, filosofie doktor C. A. WESTERLUNDS herbarium — sign.: C. A. W. herb. —, och har jag därvid, i de fall då han icke själf tagit växten i fråga, alltid anfört upptäckaren. Det, som är tryckt med mindre stil, utgör bidrag speciellt till Blekings flora.

Crepis virens L. Blek. Ronneby, vid vattenfallet invid uppgångsvägen till "Lycksalighetens ö" (1897 i mängd).

Hieracium Schmidtii Tausch var. **longipilum** mh. I mitt arbete "Bidr. till Ronnebytr. Fauna och Flora," Upsala 1890, p. 112 har jag fört denna vackra form till *H. extensum* Lüb. Sedan har jag emellertid varit i tillfälle att i naturen närmare studera densamma och för den nu utan tvekan till *H. Schmidtii* Tausch såsom en god varietet eller underart. Jag meddelar här en utförligare beskrifning.

Stjälken ända till toppen långhårig, 3—4,5 dm. hög, enkel, med 1—3(—4) blomkorgar i spetsen, på långa, smala, nästan jämnhöga skaft; bladen nakna, de basala få till antalet, 2—3(—4), täml. långskaf-tade, det yttersta vanl. helbräddadt, de inre med några få grunda, uddspetsiga tänder, stjälkbladen 1—2(—3), oskaftade, längre tandade; holkarna ljusare gröna, täml. rikligt klädda af hvita, kort svart-fotade hår och små gulaktiga glandler, föga stjärnhå-riga; holkfjällen smala, utdragna, jämnt tillspetsade. Blek. Ronneby, vid Helsobrunnen nära körvägen förbi Trollsjön. — Skild från *H. Schmidtii* var. *crinigerum* Fr. genom lägre växt, färre basala blad, färre blomkorgar samt ljusare och mindre stjärnhåriga holkfjäll. Påminner till habitus ganska mycket om den typiska *H. extensum* Lüb., ehuru mer lågväxt och lätt skild

genom holkarnas utseende. Växer icke på öppet för solen liggande berg, utan på bördigare, något beskuggade, mossbevuxna ställen.

H. Schmidtii Tausch var. *crinigerum* Fr. Blek. Ronneby, Helsobrunnen på berg midt emot Trollsjön, samt på berg vid Agdatorp i Nättraby sn. (C. A. W. herb.). Det är denna form, som står omnämnd i mitt nyss citerade arbete nederst på sid. 112.

Leontodon hispidus L. Blek. Ronneby, på en äng nära Trollsjön (1897: 2 ex.).

Galium mollugo L. Blek. Ronneby, på en äng nära Trollsjön samt på dikesrenar vid stadens och Djupadals järnvägsstationer (1897 på alla tre ställena ymnig).

Galium verum L. var. *albidum* Hn. Blek. Beseboda. (Enl. ex. i C. A. W. herb., tagna af afl. Revisor J. Ankarkrona.)

Campanula latifolia L. Blek. mellan Skillinge och Agdatorp i Nättraby sn. (C. A. W. herb.).

Campanula rapunculoides L. var. *minor* Gel. Lågväxt (10—20—30 cm.); stjälk, blad och blomboder mindre håriga än hos hufvudformen; bladen stora, tunna; en enda stor blomma (eller någon gång två) i stjälkens topp. På skuggrika gräsplaner vid Rid-darhyttan i Västerås län (1880 ymnig).

Cuscuta halophyta Fr. Blek. "in insula minore Saltö Caroli Coronæ juxta mare: in Galio vero, Viciis, Hieraciis, Tanaceto etc." (Enl. ex. i C. A. W. herb., tagna af afl. Apotekare B. A. Söderström.)

Veronica spicata L. var. *hybrida* (L.) Blek. på backar mellan Skillinge och Agdatorp (C. A. W. herb.).

Litorea lacustris L. Blek. Lyckeby (J. Ankarkrona i C. A. W. herb.).

Ranunculus philonotis Ehrh. Blek. Silltorp i Lösens och Skillinge i Nättraby sn. (C. A. W. herb.).

Arabis hirsuta L. Blek. Boråkra i Nättraby sn. (C. A. W. herb.).

Thlaspi alpestre L. var. *tunense* nov. var. Hela växten alldeles glatt; lågväxt (1—1,5 dm.); ofta flera stjälkar från samma rotstock; såväl jordblad som stjälkblad alldeles helbräddade (de förra någon enda gång

med ett par trubbiga sågtänder); foderblad grönvioletta, bredt ljusviolett hinnkantade; kronblad ljusvioletta; ståndarknappar mörkt violetta, slutligen nästan svarta; skidor små (4—5 mm. långa, 2—3 mm. breda), med violett anstrykning, märkbart (stundom nästan hälften) kortare än skaften. — Denna utmärkta form fann jag ³⁰/₅ 1897 i mängd i Helsingland, Tuna sn. på en fuktig äng på andra sidan vägen midt emot Tunaberget.

Malva moschata L. Blek. Silltorp (J. Ankarkrona i C. A. W. herb.).

Geranium pusillum L. var. *viscidulifolium* nov. var. Stjälken öfver 6 dm., mycket grenig; bladen half-runda, mer eller mindre nedom midten 3—5 delade; karpeller och frön som hos *a.* Blek. bland högt gräs på flera ställen i Nattraby sn., såsom vid Agdatorp, Nattraby å, Johannishus (C. A. W. herb.).

Erodium cicutarium (L.) L'Hérit. var. *psilorrhynchum* nov. var. Delfrukternas näbb alldeles glatt, men delfrukterna själfva som vanligt styfthåriga. Sk. Landskrona (C. A. W. herb.).

Viola mirabilis L. Blek. Agdatorp, Boråkra, Kettilstorp i Nattraby sn. (C. A. W. herb.).

Sedum album L. var. *balticum* C. Hn. Öl. Borg-holm på Alfvaren (1888 ymnig).

Rubus radula Whe *f. microphylla* Lbg exs. (se Lange, Haandb. ed. 4). Blek. Beseboda (J. Ankarkrona i C. A. W. herb.).

Rubus caesius L. *f. paniculata* Wahlb. Blek. Nattraby prästgårds trädgård (C. A. W. herb.: ymnig 1854).

Medicago sativa L. Blek. Ronneby vid Fridhem (1897).

M. falcata L. Blek. Ronneby vid Brunnsvägen (1897).

Salicornia herbacea L. **biennis* A. Afz. Sk. Landskrona, östra fäladen 1860 (C. A. W. herb.).

Najas marina L. *f. muricata* Hn. Blek. Vedeby bäck i Lyckeby sn. (J. Ankarkrona i C. A. W. herb.).

Ornithogalum umbellatum L. Blek. Spandelstorp i Lyckeby sn. och Agdatorp (C. A. W. herb.).

Carex flava L. var. *lepidocarpa* (Tausch). Blek. vid Emmahultssjön i Nättraby sn. (C. A. W. herb.).

Carex leporina L. var. *argyroglochin* (Horn.). Blek. Karlshamn vid Vägga (1879).

Milium effusum L. Blek. Karlshamn vid Vägga (1879).

Phleum Boehmeri Wib. Blek. Ronneby (C. A. W. herb.).

Migula, W., Synopsis Characearum europæarum. 176 pp. 8:o. Leipzig 1898. Eduard Kummer. — Pris: 8 Mark.

Detta arbete är ett utdrag ur författarens utförligare bearbetning af Characeerna i andra upplagan af "Rabenhorst's Kryptogamenflora". De vidlyftiga beskrifningarna äro här reducerade till utförligare diagnoser, hvilket i synnerhet var behöfligt vid den stora mängd af former, som förf. hade namngifvit. De 133 afbildningarna förhöja arbetet betydligt så att äfven de, som redan hafva ett bra arbete öfver de svenska arterna, kunna hafva nytta af denna bok, äfven för dessa arters skull. Alla de europeiska arterna äro afbildade med undantag af *Tolypella hispanica*. För nybörjaren finnes en inledning, som äfven ger anvisning, huru man skall insamla och bevara dessa växter samt huru de skola odlas. Som vi funnit beskrifningarne riktiga, kunna vi icke annat än rekommendera arbetet.

Wettstein, R. v., Grundzüge der geographisch-morphologischen Methode der Pflanzensystematik. 64 s., 7 kartor. Jena 1898. Gustav Fischer — Pris 4 mark.

Förf. har på ett lyckligt sätt kombinerat växtgeografien och morfologien vid systematisk behandling af ett par släkten (*Euphrasia* och *Gentiana*). Det bör därför vara lärorikt för hvar och en, som sysslar med artsystematik, att taga reda på den framställning förf. här lemnar af sina åsigtter i detta ämne. Han behandlar i de olika kapitlen: 1. De uppgifter, som nuförtiden föreligga för den systematiska botaniken och de försök som blifvit gjorda att lösa dem. 2. Otilräckligheten af den morfologiska jämförelsen för en naturligt systematik. De metoder, som möjliggöra en inblick i arternas fylogenetiska sammanhang. 3. Den växtgeografiskt-morfologiska metoden. 4. Användningen af den växtgeografiskt-morfologiska metoden i artsystematiken.

Bland dem, som redan tillämpat förf:s metod, nämnes d:r S. MURBECK.

Anmärkningsvärdare fanerogamer och kärllkryp-
togamer inom Sorunda pastoratsområde af
Södertörn uti Södermanland.

Af J. G. LAURELL.

Florumrådet i geografiskt, geologiskt m. fl.
hänseenden.

Namnet Sorunda är en förkortning af uttrycket Södra Hundari (Harad). Vidare af Sörhundari el. (då bokstaven "h" i denna trakt, liksom i Roslagen, ej kommer till heders, där den ortografiskt skulle vara med) Sörundari o. s. v. (Jmfr. namnen: Norunda, Österunda o. s. v.!). Sorunda pastoratsområde är beläget på ömse sidor om 59:de br. gr. och i den del af Södermanl., som kallas Södertörn, hörande till Stockh:s län, samt upptager allra största delen af nämde halfös västra hälft äfvensom samma halfös sydligaste del, Torö annexsocken.

Ett kustområde således utmed den inre farleden emellan Östersjön (Saltsjön) och (via Södertelge) Stockholm! Sträckande sig parallelt med Mörkön och ungefär lika långt i norr el. något högre skjuter det dock medelst Torö s:n, mycket längre ned i söder mot öppna hafvet.

Vi ha' här för oss ett florumråde, som från sin nordligaste gräns (mot Grödinge o. Vesterhaninge s:n) till Landsort (en af Sveriges förnämsta fyrplatser) i Torö räknar ej mindre än 5 mil i längd, dock långt mindre, fast växlande bredd. Hela området till sin största del genomlupet af Upsala-åsen och tecknadt med en jordmån, hvars moderssköte väl måste sökas till största delen i urbärgen här af blandad gneis och till någon del i urkalksten samt naturligen i forntida hafs- el. sjöbottenlager förutom nu i den nämnda Upsala-åsen. Antyda vi därjämte, att vår ofvan begränsade del af Södertörn kännetecknas både af skogs- och slättlands-, insjö- och saltvattensnatur samt af den

i botanistens ögon afskyvärda florist. vandalism, som dock är odalmannens ögonfagnad och framtidshopp, nämligen nyodlingar, torrläggningar, kanaliseringar o. d., så ha' vi redan på förhand skickat fram en allmänlig teoretisk bild af vårt områdes flora ss. tämligen komplicerad.

Vår öfversikt nedan af densamma vill dock endast upptaga mer anmärkningsvärda fanerogamer och kärllkryptogamer. Förlåtligt är då likväl, om någon enstaka sådan, om hvilkens förefintlighet jag intet vet el. hyser förmodan, alldeles uteblir, förlåtligt, då dels mitt kall (prästämbetet) blott medgifvit ofta afbrutna och tillfälliga forskningar (1888—97) och dels forgebietet är både långt och i kommunikationsväg bland de sämst lottade i landet, trots hufvudstadens afstånd på blott några mil.

Sälunda har jag icke här kunnat åberopa åtskilliga större öar på kalkgrund, alltså med misstänkt goda botan. alster. Sådane öar äro t. ex. Karta och Grönsö. Allra största delen af området är dock representeradt, om ock på det sätt, att, då ju ett pastoratsområde icke alltid, ja sällan — och så icke heller här — absolut sammanfaller med gränserna för ett visst florområde, det förras gränser någon gång icke matematiskt noga iakttagits.

Åtskilliga både kultiverade och förvildade arter skola ock nedan upptagas, dock endast ss. ett lämpligt urval. Men flertalet omnämnda växter komma naturligen att utgöras af vildt växande och äfven bland dem blott de mer anmärkningsvärda.

Hvad Hieracierna beträffar, må nämnas, att de allra flesta af dem godhetsfullt determinerats af Hr Amanuensen H. Dahlstedt, öfriga kritiska släkten el. arter mestadels af någon in- el. utländsk botan. förening samt att de botan. namnen hufvudsakl. äro i enlighet med pointsförteckning öfver Skandinaviens växter af 1896.

Ändtligen ber jag få erinra om, att denna anspråkslösa uppsats, som knappast nog annars skådat dagen, manats fram genom en mig från vännen, Kyrkoherden Axel Torssander i Vårdinge (Södermanl.) tillsänd teckning af honom öfver Floras utseende och rikedom i nämnda församl., en beskrifning, som kännetecknas af det lifligaste intresse, af en synnerligen florist. vaken och säker blick på naturens växlande alster i hans trakt, en beskrifning, som väl ock kan lemna de egentl. fackmännen värdefulla bidrag i skilda fall el. i något fall.

Skulle i någon mån äfven denna teckning, om ock äfven den, på ett mera allmänt botan. vetenskapl. område, kunna tjäna till någon ledning ej blott för turisten-botanisten och för samlaren, utan och för någon framtida växtgeografisk el. växthistorisk uppgift, så vore den möda jag användt väl belönad, förutom det, att redan i och för sig njutning så ofta bereds mig genom att äfven på det sätt, som denna teckning förutsätter, hafva fått tolka den store Mästarens maning: "Skåden liljorna på marken (= markens blommor), huru de växa"!

Inom florumrådet befintliga växter.

Chrysanthemum Parthenium, kult. som infattningsväxt i blomstergrupper, stundom förv.

Matricaria inodora **maritima*, täml. allmän på hafsstränderna.

Anthemis tinctoria, täml. allmän i sädesåkrar etc.

Achillea Millefolium β *sordida*. Landsort i Torö s:n, Skeppsmor, Stenstrand. Något mindre typisk i och med ståndets storlek utom dock rörande de gulhvita blommorna.

Mig veterligt ny för Södermanland.

" " *f. ad setaceam* (vel *setacea*), Järflottans stränder, spenslig o. lågväxt, mer el. mindre hvita blommor.

Balsamita vulgaris kult. (för sin starka lukt) mångenstädes t. ex. ett torp i Tottnässkogen (Ösmo).

Artemisia campestris, sparsamt t. ex. Berga backar (Sorunda).

" " *f. gracilis*, kult. t. ex. Blista, Fällnäs i Sor.

" *Dracunculus*, kult. se föregående!

Senecio Jacobæa, Boda, Stora Vika i Sorunda. (I Ösmo allm.).
 " *viscosus*, Landsort m. fl. st., ej allm.

Inula Helenium, kult. flerst. t. ex. Åkerby, Fällnäs.

Bellis perennis, förv. t. ex. Sorunda prästgård, Vansta i Ösmo.

Aster Tripolium, allm. ä. hafstr., särskildt öarnas.

Erigeron acris f. dissoluta, ej sällsynt på öppnare sandbackar.

Solidago canadensis, Blista, Nyble (Ösmo) m. fl. st. kult.

Calendula officinalis, kult. t. ex. Blista, Berga.

Centaurea Jacea f. elata, ofta bland hufv. form., som är allm.

" *montana* kult. t. ex. Blista, Åkerby.

Serratula tinctoria, Understa åt Sor. prästgård, Boda m.
 fl. st. i Sor.

" " *f. flor. alb.* Boda.

Circium heterophyllum, St. Vika i Sor. spars.

Lappa nemorosa, tämligen. allm. t. ex. Blista i Sor.

Cichorium Intybus, ej af mig observerad, men utan tvifvel
 i denna gammaldags bygd någonstädes odl.

Sonchus arvensis f. maritima, täml. alm. på hafstr.

Crepis pramosa, ej sälls. t. ex. Understa åt prästg. i Sor.

*Hieracium macrolepidium *sabulosorum*, allm.

" *pilosella*, allm. Dess många subspecies o. former här ej,
 mig veterligt, närmare utredda. Icke så få af mig
 insamlade vänta ännu på kompetent bestämning. Lik-
 väl torde följande noteras:

" " *robusticeps*, **virescens* & **vulgare*, ej sällsynta.

" *Auricula f. epilosa & subpilosa*, allmänna.

" *melancima f. epilosa & subpilosa*, allmänna:

" *floribundum *cochleatum*, Sjöviks skogshagar vid Styran.

" *macranthelium*, ymnig emell. Blista o. Åkerby (genvägen).

" *pubescens *nigrans*, emell. Blista o. Åkerby, emell. Berga
 o. byns dykälla.

" *cymosum *heterotrichum*, Sjöviks s. v. branter mot sjön
 ymnig.

" " **mollisetum*, Torö på den solöppna sandstranden vid
 Gamla Tegelbruket. Denna subspecies, som företer ett
 egedoml. men särdeles pryddligt utseende, är enl. Aman.
 Dahlstedt o. Adj. Krok ej förut funnen i Södermanland.
 Den påträffades af mig år 1893 och skulle alltså vara
 ny för provinsen Södermanland.

" " **setigeriforme*, Sjöviks hagar mot sjön, sporad. Erinrar
 om föregående ifråga om hårligheten.

*Hieracium glomeratum *glomeratulum*, allm.

" " *glosophyllum*, Berga, Blista, flerst., mindre allm. än föreg.

- Hieracium Saxifragum* β *basifolium*, St. Vika på kalkbär-
gen, andra former t. ex. vid Understa, i Skärgården etc.
" *silvaticum* **caesiiflorum*, Väggarö backar etc. i Sor.
" " *prolicum*, täml. allm.
" " **stenolepis*, ej sälls. t. ex. Väggaröskogen.
" " **triangulare*, ej sälls. t. ex. Väggaröskogen. Ännu icke
så få andra, af mig ej närmare studerade subspecies o.
former af *silvaticum*, gifvas inom området.
" *murorum* **basifolium*, täml. allm. t. ex. Sjöviks n. v.
branter.
" " **cæciimurorum*, ej sälls.
" " **irriguum*, Väggarö ej sälls.
" " **laticolor*, flest. t. ex. Väggarö.
" " " *f. subprolixa*, Väggarö.
" " *pinnatifidum*, sporad. t. ex. Väggarö.
" " **porrigens*, mell. Sjövik o. Boda, sporadisk.
" " *reclinatum*, flest. t. ex. Väggarö.
" " **vulgatum*, allm.
" " **vulgatiforme*, mindre allm. än föreg. Sjöviks s. v. branter.
Många andra subspec. etc. här äro ej af mig närmare
vare sig morfolog. eller geograf. studerade.
" *rigidum* **basicalvatum*, täml. allm. t. ex. Väggaröskogen.
" *umbellatum* β *coronopifolium*, ej sällsynt.
" " *γ duncnse*, ej sälls.
Leontodon hispidus, n. o. om Sor.: Vesterhan. s:n (K. Fr.
Theden.).
Trichera arvensis, allm. (Här antydd, enär den uppgifves
af Kyrkoh. Ax. Torssander ss. ej inhemska i Vårdinge,
således på cirka 2 mil i rak linie härifrån).
Viburnum Opulus, emell. Blista o. Björkakärr, St. Vika etc.
Lonicera Caprifolium, kult. t. ex. Nybble komministergård
i Ösmo (Komnister V. Appelbom), mindre allm.
" *Symphoricarpos*, täml. allm. kult.
Sambucus Ebulus, förv. t. ex. v. om Sor.: Mörkön (K. Fr.
Theden.) m. fl. st.
Valeriana officinalis f. tenuifolia, ej sälls. i Skärg. Tottnäs
(Ösmo).
Valerianella olitoria, hafstr. t. ex. Marsta i Sor., Tottnäs vid
färgstället till Torö.
Galium trifidum, Styreborg i diken på Dyan, Vansta i d:o.
Öfvergångsformer till *palustre* på v. Styrens stränder gifvas.
" *palustre* β *decipiens*, täml. allm.
" *Mollugo* **elatium*, Dyan, s. om Sor. kyrka. Understa åt
Väggarö, Fagervik. Såvidt mig bek. ny för Sörmland.

- Galium verum* β *albidum*, Sor., St. Vika på kalkgrund.
 " *verum y litorale*, Torö: Stenstrand m. fl. st.
 " *Aparine*, här o. där.
 " " **Vaillantii*, allm.
 Lonicera, se ofvan!
Campanula latifolia, v. om Sor.: Mörkön, täml. allm. i Ösmo
 (Lund, Nynäs: Medicine D:r Hj. Agnér).
 " *trachelium*, t. ex. Understa, St. Vika, ej sälls.
 " *patula*, Torö prästg. (ymnig), Vansta.
Jasione montana β *litoralis*, hafstr. t. ex. Torö: Stenstrand.
 Diagnos: Stjälkar i mängd från samma rot åt alla håll
 nedliggande och blott med spetsarne uppstigande samt
 ej små, utan från 10—20 cm. långa, således ovanlig.
Ny för Södermanl.!
Scysecta europæa, ej sälls. t. ex. Blista by.
Symphytum asperum, förv. t. ex. Fällnäs flerst. (Hans von
 Horn).
Echinosperrnum Lappula, mångenstädes.
Myosotis silvatica, ogräs t. ex. Blista boställe, möjl. vild där.
Pulmonaria officinalis **obscura* Fällnäs park ej allm.
Lavandula Spica, (Lavendel), kult. flerst.
Mentha aquatica β *verticillata*, t. ex. bäcken nedom Blista
 i Sor.
Hyssopus officinalis, kult. mångenst.
Scutellaria hastafolia, Rundklubben v. om Torö s:n m. fl. st.
Stachys silvatica, t. ex. Fituna, Fällnäs.
Lamium purpureum **hybridum*, i trädgårdar ej sälls. t. ex.
 Blista.
Polemonium coeruleum, förv. nära Fituna: Hörningsholm (å
 Mörkön) enl. K. Fr. Theden.
Ligustrum vulgare, kult. flerst., t. ex. Sorunda prästg.
Syringa vulgaris, allm. kult.
Cynanchum Vincetoxicum, täml. allm. på bärigen.
Vinca minor (Ivgröna, Sinngrön), kult. t. ex. Sor. kyrkogård.
Gentiana uliginosa f. *nana*, Torö ö. gräns på öar t. ex.
 Järflottans sankare hafsstränder.
 Diagnos: Stjälk enkel el. grenig, aldrig el. sällan
 dubbelt så lång som den 5-taliga blomkronan. Denna
 längre än sitt skaft, när sådant finnes, och från 6—
 14 millimeter. Foderflikarne 5, täml. likform., lan-
 cettl. Bladen omv. äggform.—aflånga. 1-årig m.
 kvarsitt. hjärtbl. och den enda arten inom gruppen

"Endotricha". Som synes, är denna bild af uliginosa afvikande rörande litenheten, som är konstant i Skär-gården.

Gentiana campestris **suecica*, täml. allm. i Sor. t. ex. Boda, på backar emell. Blista o. Åkerby (genvägen).

Gentiana campestris **germanica*. Denna af mig år 1890 bland uliginosaformen ofvan anträffade är först år 1897 af D:r Sv. Murbeck godhetfullt bestämd. Torde åtminstone ss. dvärgartad form (nana) vara helt o. hållet **ny för Södermanl.** och kanske ej håller anmärkt utanför denna provins.

Skild fr. **suecica* genom sina spetsiga mellersta stjälkblad o. likform. foderflikar o. senare blomning, fr. *Amarella* genom sina större, upptill vidare blommor samt från båda genom sin litenhet, som är konstant, är den i sistnämnda fall, d. ä. till litenheten, icke in-fluerad af t. ex. *tillfällig* torka på försommaren, enär sådan alltid då råder å fyndorten.

Gentiana ballica, Sor. t. ex. Boda, St. Vika; i Torö flerest. t. ex. söderut. Såvidt jag vet **ny för Södermanland.** Ex. från Torö afvika genom relativt större finhet hos grenarne, som hos individ af 22,5 cm. i längd äro nästan tråds mala, samt genom storleken.

Erythraea vulgaris, mera inomskärs, allm.

" " *β gotlandica*, mera utomskärs t. ex. Rundklubben v. om Torö.

" *pulchella* f. *simplex* & *ramosissima*, ö. Skärg., ej så allm. som föreg. el. förbisedd.

Digitalis purpurea, kult. t. ex. Sor. prästg.

Linaria vulgaris f. *peloria*, här o. där bland h. form. t. ex. emell. Blista o. Palmenstorp i åkrar.

Veronica longifolia *β maritima*, ö. om Torö utanför Herrhamra, Stenstrand, Landsort, v. om Torö t. ex. Rundklubben.

" *spicata* f. *integrifolia*, Torö: Herrhamra åt Ankarudden till.

Odontites simplex, allm. å Torö sankare hafstr. t. ex. Stalludden (liksom i Ösmo t. ex. vid Lund).

Euphrasia stricta, Väggarö, Granudden etc. i Sor.

" *brevipila*, täml. allm.

" *curta*, täml. allm.

" *gracilis*, täml. allm. i skogen vid Granudden nära Sjövik i Sor.

Huruvida t. ex. *E. Rostkowiana*, *montana* m. fl. af de utaf Profess. R. von Wettstein m. fl. uppställda nya arterna af släktet *E.* kunna tillhöra området, därom har jag ännu icke haft tillfälle att förvissa mig. Men en blick på mina exsiccateer leder mig (på grund af Red:s för tidskr. Botan. Notiser ur Wettsteins "Monographie der Gattung *Euphrasia*" återgifna "bestämningstabell") till några iakttagelser.

Förf. skall själf antyda, att nyssnämnda "tabell" har mer "praktisk" än "vetenskapl." betydelse. Om *E. Suecica* säges emellertid bestämdt: "stjälk enkel el. endast upptill grenad." I allmänhet torde denna diagnos vara riktig. Men en del individer avvika fr. den, t. ex. individer fr. "Kungsmarken nära Lund", insamlade d. 27/6 1896 och af Lunds botan. fören. utdelade under namn af *E. Suecica* Murb. et Wettst. Hos nämnda individer visa sig förgreningarna fr. nederdersta *synliga* bladet, kanske hos den lefvande växten fr. tredje bl. i ordn. nedifr. I alla händelser äro internodierna ofvan förstnämnda blad *längre* än den el. de nedom detsamma befintl. Exemplar o. individer riktiga för öfrigt.

Att skillnaden emellan I o. II rör blomkron:s längd stund. är mycket sväfvande är väl af flera skäl ej att fästa sig vid. Så t. ex. af det skälet, att de stora blommorna i Svärige kunna vara mindre än i utlandet o. s. v.

Individer fr. härvar. florumråde gifvas ock, som skulle tillhöra afd. II, men ej i allo passa där någonstades. Dock: de kunna ju möjl. vara hybrider emellan individer ur I o. II o. s. v.

Melampyrum cristatum f. *pallens*, ej sälls. bland h. form. t. ex. vid Understa åt prästg. i Sor.

" *ncmosum*, flerest. t. ex. som föreg., i Torö (& Ösmo) allmän.

" *arvense*, Torö nära Tottnäs, sporad. (Seminarie-Adj. L. C. Lindblom).

Anagallis arvensis, Sor. båda prästboställen, å ena (Blista) nu utgången.

Androsace septentrionalis, nära Fituna; Hörningsholm å Mörkön (K. Fr. Theden.).

Primula Auricula, kult. t. ex. Sor. prästg.

Ampelopsis quinquefolia, (Vildvin), kult. t. ex. vid Åkerby i Sor.

Plantago major β *scopulorum*, allm. å hafstr.

" " γ *agrestis*, täml. allm.

" *media*, mindre allm.

" *maritima* f. *tenuifolia* & *gentilis*, stund. på hafstr.

Cornus succica, Landsort (ymnig åt n. o.)

" *alba* (med hvit) o. *sanguinea* (med svartblå frukt), stund. kult. här o. där.

Evonymus europæa, kult. t. ex. Sor. båda prästboställen.

Hedera Helix, med blommor, i skogen vid Fagersjö (Mgr G. Söderberg); Vårdbergstorp u. Fituna, i skogen vid St. Vika i Sor. På första stället dock m. blom. o. fruktbar. blad till längd o. bredd som 3:1, alltså lancettlika. De flesta dock äggform. Grenar blommande ännu i Dec. (1897).

Myrrhis odorata, kult. el. förv. flest.

Cerfolium sativum, nära Fituna; Hörningsholm å Mörkö (K. Fr. Theden.).

Torilis Anthriscus, Torö: Herrhamra park etc.

Daucus Carota, vild t. ex. mell. Larsboda o. St. Vika i Sor., sälls.

Laserpitium latifolium, flest. i Skärg:s lundar.

Heracleum sibiricum β *angustifolium*, vid vägen förbi Väggarö; likaså förbi prästg. i Sor.

" (*sibiricum* f.) *gigantum*, kult. t. ex. vid Lyktan i Torö (Seminarie-Adj. L. C. Lindblom), Nynäs i Ösmo.

Anethum graveolens, kult. el. förv. mångenst.

Aeglelica litoralis, längre ut i Skärg. flest. t. ex. Landsort, Rundklubben.

Libanotis montana, ö. om s. delen af Sor. (Vahlsjö uti Ösmo).

Oenanthe Phellandrium, täml. allm. t. ex. mell. Styrborg o. Vansta, i öfr. sporad.

Imperatoria Ostruthium, v. om. Sor.: på Mörkö (K. Fr. Theden.) af mig o. flera förgäfves eftersökt, trol. utrot. Ej håller funnen af de nuvarande arftagarne till ön, Grefvarne Bonde till Hörningsholm.

Circuta virosa, emell. St. Vika (i Sor.) och Djursnäs (i Ösmo) uti bäcken i oerhörd myckenhet.

Apium graveolens, kult. t. ex. Torö prästg. likasom vid Blista i Sor.

Sanicula europæa, n. delen af Torö s:n, ö. Skärg. norrut.

Aesculus Hippocastanum, Blista prästbost. i Sor., kult.

- Ranunculus arvensis*, nära Vansta, några ex. i en åker år 1893.
- Batrachium fluitans*, & *Baudolii* f. *marina*, allm. utmed kusterna.
- " *fluitans* f. *salsuginosa*, emell. Berga o. S. Enby, Väggarö Dya, flerest.
- Helleborus niger*, (Julros, vinterblom.), kult. t. ex. i Sor. prästg.
- Aquilegia vulgaris*, kult. o. förv. t. ex. Blista i Sor.
- Aconitum Cammarum*, kult. t. ex. Blista, Sor. prästg.
- Delphinium Consolida*, allm. på åkrar.
- Berberis vulgaris*, flerest.: St. Vika, Fällnäs etc.
- Papaver dubium*, täml. allm.
- " *somniferum*, kult. fl-rest.
- Corydalis laxa*, Tottnäs vid öfverf. till Torö.
- Hesperis matronalis*, kult. t. ex. i Sor. prästg.
- Erysimum hieraciifolium*, på öar ö. om Torö t. ex. Järflottan.
- Dentaria bulbifera*, mångenst. i Skärg.
- Arabis hirsuta* β *glabrata*, (Determ. af Adj. Th. Krok), Sor.: St. Vika på kalkgrund. **Ny för Södermanl.**
- Nasturtium silvestre*, Skärg. t. ex. Järflottan.
- " *anceps*, v. om Sor. (Mörkön; K. Fr. Theden.).
- " *Armoracea*, kult. t. ex. Blista, äfven förv. här o. där.
- Cakile maritima*, Torö hafstr. spars., Järflottan.
- Isatis tinctoria*, täml. allm. i Skärg. t. ex. Landsort etc.
- Lepidium campestre*, på åkrar emell. Blista o. Åkerby i Sor., tillfällig där.
- Hutchinsia petraea*, Landsort, v. om Sor. (Oaxen) på kalkgrund.
- Cochlearia danica*, Torö: Rundklubben, ö. hafstr., Järflottan.
- Draba muralis*, v. om Sor. (Mörkön; K. Fr. Theden.), ej sedd af mig.
- " *incana*, v. om Sor. (Oaxen; K. Fr. Theden.), ej sedd af mig.
- " " β *stricta*, se Dr. mural.!
- Impatiens noli tangere*, Vinnaren vid vattningsstället bredvid Grindsjön i Sor., Marsta i d.o.
- Althaea officinalis*, kult. t. ex. Sjövik, Sor. prästg.
- Malva Alcea*, förv. vid Fällnäs i Sor., kult., förv. $\frac{1}{4}$ mil n. om Sor. (Ricksten i Botkyrka).
- Geranium sanguineum*, St. Vika i Sor., i Torö allm.
- " *molle*, Torö: mångenst. t. ex. Landsort., Vesterhamn; Mörkön.
- " *Robertianum* f. *rubricaulis*, hafstr. el. klippor i Skärg. t. ex. Torö Stenstrand.

Geranium columbinum, Torö: Herrhamra etc.

" *boheemicum*, Sor. prästg. (K. Fr. Theden.), ej af mig återfunnen.

" *lucidum*, Torö s:n ej sälls.

Tropaeolum majus, kult. här o. där.

Viola odorata, Sor. kyrkog. (förv., i öfr.) kult.

" *epipsila* β *suecica*, ej sälls. ö. om Sor. (Ösmo: K. Fr. Theden.), ej sedd af mig där.

" *mirabilis*, St. Vika, ej allm.

" *silvestris*, täml. allm. i skogar o. lundar.

" *Riviniiana*, täml. allm. i skogar o. lundar.

" *rupestrīs*, på backar o. åsar här o. där.

" *canina-formerna*, ej närmare undersökta.

" *tricolor-formerna*, ej närmare undersökta. En form m. ytterst långa o. smala blad ej sälls.

Silene maritima, Skärg. t. ex. Landsort, täml. allm.

" *Armeria*, kult. vid Blista, stund. förv.

" *nutans* β *infracta*, St. Vika på kalkgr.

" *viscosa*, Torö: utanför Herrhamra flerest., men spars. Stor o. imponer., men obehagligt klubb. i lefvande tillstånd.

Saponaria officinalis, kult. o. förv. i trädg. etc.

Dianthus barbatus, (Borstnejlika), kult. flerest.

Stellaria nemorum, v. om Sor. (Mörkön) samt ö. om detsam. (i Ösmo), båda st. enl. K. Fr. Theden, ej sedd af mig.

" *Holostea*, s. o. om Sor. (vid Djursnäs i Ösmo s:n) enl. Adj. Th. O. B. N. Krok.

Cerastium tomentosum, kult. förv. t. ex. Fällnäs.

" *arvense*, Dyan s. om Sor, kyrka, gruppvis, sparsam. I 8 år har jag observerat den där. Kanske har den hållit sig där i flera 10-tal af år.

" *vulgatum* f. *viscida*, Torö: Gamla Tegelbruket 1890. (I Ösmo t. ex. på Yxelön, Järflottan), ny för provinsen.

" f. *caespitosa*, Väggarö Dya, radialt krypande $2\frac{1}{3}$ meter el. mindre.

" *pumilum*, Torö: Gamla Tegelbruket. (I Ösmo t. ex. Yxelön).

" *viscosum*, Vansta i Ösmo, några ex. f. fl. år sen. Torö hafstr.

Halianthus peploides, Torö: Skeppsmor, Vesterhamn etc samt v. om Sor., nämligen på Mörkön.

Spergula vernalis, täml. allm. på bärigen.

Spergularia canina a salina, Torö ö. hafstr. samt Järflottan.

Bryonia alba, kult. flerest.

Ribes alpinum, (Måbär), täml. allm. i lundar el. hagar.

Saxifraga tridactylites, Landsort, i öfr. sälls.

- Chrysosplenium alternifolium*, Väggarö på dikeskanter, mångenst. f. öfr.
- Peplis Portula*, täml. allm.
- Oenothera biennis*, förv. i flera år vid Blista, nu upplöjd. (Kult. el. förv. t. ex. Himmelsön i Ösmo).
- Epilobium parviflorum*, v. om Sorunda (Mörkön: K. Fr. Theden.), ej sedd af mig.
- " *collinum* (med *alla* blad skaffade), täml. allm. på grusiga, steniga el. bärgiga ställen.
- Epilobium obscurum*, ymnig i diken t. ex. vid Fituna m. fl. st., dock just ej så allm.
- " *roseum*, emell. Styreborg o. Vansta, Fituna.
- Hippuris vulgaris f. maritima*, Torö: Stalludden m. fl. st., Ösmo (t. ex. vid Lund i ymnighet: Filip Zins).
- Sorbus Aria*, i buskform i en vild sänka emellan Norrudden o. Landsorts fyr. Troligen enda växtstället i Södermanl.
- Crataegus monogyna*, St. Vika (?)
- Cotoneaster vulgaris*, Sor. flerest. t. ex. St. Vika, emell. Fridhem o. Fällnäs i bärigen, Torö täml. allm.
- Rosa villosa a mollis f. trivialis.*, täml. allm. i Sor. o. Torö socknar.
- " " *β pomifera*, förv. i Sor. prästgård.
- " *tomentosa a Smithiana f. genuina*, St. Vika, Torö allm.
- " " *β umbelliflora f. typica*, Torö mångenst.
- " *canina a genuina f. dumalis*, täml. allm. inom hela området.
- " " *δ dumetorum f. vulgaris*, som föreg. el. mer allm.
- " *rubiginosa f. comosa*, Blista emell. byn o. källan samt här o. där för öfrigt.
- Agrimonia odorata*, Torö: Landsort i otillgängl. klyftor nedom fyren och mot öppna hafvet. **Ny för provinsen.**
- Alchemilla vulgaris *pubescens*, Understa åt prästg. i Sor. m. fl. st.
- " " **vestita*, Blista, Åkerby, Malmberga, s. Dyan på grafhögarne, allt i Sor. — I Torö ej observerad, men fins nog äfven där.
- " " **pastoralis*, Sundsta i Sor., Torö: Vesterhamn på bärigen. täml. allm.
- " " **filicaulis*, flerest. t. ex. Ersta backe (Väggarö) i Sor.
- " " **suberenata*, mindre allm. än föreg
- " " **acutangula*, Fituna, Blista i Sor.

(Forts.)

Dahl, O., Kystvegetationen i Romsdal, Nord- og Søndfjord. (Forhandl. i Videnskabs-selskabet i Christiania aar 1896. Christiania 1897).

Kännedomen om fanerogamernas utbredning i denna trakt af Norge har mycket förökats genom denna afhandling. Såsom exempel anföras vi att nya lokaler påvisats för *Scolopendrium vulgare* (Batalden i Kin), *Asplenium marinum* (Sandö i Söndmøre, Vaagsö i Nordfjord), *Hymenophyllum Wilsoni*, *Scilla verna* på flera ställen, *Polygonum Raii* samt den för Skandinavien nya *Saxifraga hypnoides* (Kinnesund i Kin).

Blytt, A., Nye bidrag til kundskaben om karplanternes udbredelse i Norge. (Christian. Vidensk.-Selsk. Forh. 1897 N:o 2 [Febr. 1898] 40 pp.).

Bland de för Norges flora nya fynd nämna vi: *Cystopteris sudetica* Al. Br. et Milde (närmast *C. montana*, men med äggrund omkrets på stambladet, den nedersta nedåtvändafliken på nedersta småbladet kortare än närmaste flik, svepet tätt glandelhårigt), funnen vid Vinstraelfven i Gudbrandsdalen. *Glyceria vilfoidea* (And.) Th. Fr., Bosekop, Talvik 1895, G. Lagerheim, som var den förste som fäste uppmärksamheten vid artens förekomst i Skandinavien; Kåfjord i Alten (L.); äldre ex. från Alten, Elvebakken och Tverelvdalen, sannolikt insamlade af Norman. *Bromus racemosus*. *Triticum strictum*, Kalnes vid Tönsberg (ballast?). *Carex ampullacea* × *Pseudocyperus*. *Hydrocharis morsus ranae*. *Potamogeton coloratus* f. *maxima*, Arendal. *Sparganium speirocephalum*. *Valeriana dioica*. *Aster sibiricus* på den grusiga och sandiga strandbrädden på två ställen i Rörås s:n (fru Thekla Resvoll), närmaste ställen, där arten finnes, är föröfrigt Kuusamo i Finland och Rysska Lappmarken. *Cuscuta Epithymum*. *Anemone nemorosa* β *obtusiloba* tyckes vara ny: "Bladenes afsnit og tänder bredere, buttere, ikke tilspidsede". *Geranium Robertianum* β *glabrescens*.

Carex Friesii Blytt anses af KÜKENTHAL (in litt.) sannolikt vara *C. ampullacea* × *laxirostris*, hvilket synes förf. rimligt. Men den för Flakstad uppgifna *C. Friesii* är kanske *C. ampullacea* × *vesicaria* liksom *C. vesicaria* **lacustris* Th. Fr.

Carex vesicaria —*latifolia* Bl. Norg. Flor. I p. 252 är identisk med *C. Bogstadensis* G. Kükenthal (in Mitth. Thür. Bot. Ver. Neue Folge, Heft V, 1893, p. 18—19), som synes vara *C. laxirostris* × *vesicaria*. Kükenthal fann den också vid Bogstad nära Christiania och har efter där funna exem-

plar l. c. p. 19 lemnat följande diagnos, som vi här aftrycka, då nämnda tidskrift väl är svårtillgänglig för de flesta svenska botanisterna:

“Radix stolonifera, culmum 1—2pedalem apice subnutantem triquetrum superne scaberrimum emittens. Vaginæ infimæ purpureo-violaceæ, effibrillosæ. Folia 3—5 lin. lata, æque ac vaginæ evidenter reticulato-venosa, culmum subæquantia, Bracteæ foliaceæ culmum superantes. Spiculæ ♂ 3—6 lineares, subdistantes, paucis floribus femineis intermixtis. Spiculæ ♀ plerumque 2—3, densifloræ, 1 1/2 poll. longe, apice sæpissime ♂. Utriculi oblique patuli, squamis longiores et latiores, stramineo-virescentes, valde inflati, ovati, in rostrum longissimum bidentatum minus sensim attenuati, nervis numerosis striati, steriles“.

Biologisk Selskab i Christiania d. 21 okt. 1897. Doc. B. HANSTEEN gaf en öfversikt öfver resultaten af sina fortsatta undesökningar öfver ägghviteregenerationen och vissa kloriders inflytande på denna process hos de gröna fanerogamerna. Liksom hos *Lemna* visade det sig att också hos så vidt skilda landväxter som *Vicia Faba* och *Ricinus communis* det disponibla kolhydratets natur icke är absolut likgiltig för regenerationens utförande. Glutamin är, som man kunde vänta, fysiologiskt eqivalent med asparagin. Vid försök med groende frön af ärter och majs samt med fröplantor af *Vicia* och *Ricinus* visade klorider ss. kloratrium och klorkalium, liksom hos *Lemna* en regulatorisk inverkan på ägghviteregenerationen. Således än gynnades denna process på bekostnad af kolhydraterna, än hämmadess den under samtidig ansamling af kolhydrater och amider i cellerna. Intressant var att med en fallande proteinhalt resp. stigande kolhydratrikedom i grodden förökades såväl gröningsprocenten som gröningskvaliteten hos ofvannämnda frö. På detta sätt erhöles också direkta bevis för riktigheten af det af SHULZE länge häfdade, men icke bevisade och bekämpade påståendet att ägghviteämnena hos växterna sönderdelades under bildning af samma produkter, som när de sönderdelas på konstig väg medelst syror eller alkalier.

Den 29 nov. Prof. WILLE gaf en öfversikt öfver sina botaniska iakttagelser på stäpperna i Sydryssland och Turkestan samt i Kaukasus och förevisade sina därifrån hembragta samlingar.

Den 3 febr. 1898. Prof. WILLE beskref och förevisade figurer af ett par nya planktonalger från norska insjöar. En ny art, *Staurogenia irregularis*, syntes vara allmän i

de flesta insjöar på östlandet. Han förevisade figurer af *Elacatothrix gelatinosa*, som representerade ett nytt släkte bland de gröna algerna och sistlidne sommar blef funnen i några insjöar i Söndfjord af sötvattensbiologen H. HVITFELDT KAAS.

Gåfva. Bryggaren M. LYCKHOLM har skänkt Upsala botaniska museum 2,000 kr. för inköp af de under doc. O. NORDENSKIÖLDS expedition till Eldlandet gjorda botaniska samlingarne.

Till Lena. Fil. Känd. N. HERMAN NILSSON kommer att som botanist medfölja hr J. STADLING på en resa i år till Lenaflodens mynning, och kanske till Nysibiriska öarne.

Äldre namn för *Agrostis bottnica* MURB.

Af på Pariser-Museet gjorda iakttagelser, föranledda af ett samtal med M. FRANCHET, har det framgått att den af mig i förra häftet af Bot. Not. (p. 14) såsom ny art beskrifna *Agrostis bottnica* genom i Sibirien uppträdande former är närmare förbunden med den af mig l. c. omnämnda nordamerikanska *A. scabra* WILLD. än jag af det material som vid uppsatsens affattande stod mig till buds hade anledning förmoda. Såsom artbeteckning torde derföre namnet *A. bottnica* få vika för någon af de benämningar utaf äldre datum hvilka inom skilda delar af den circumpolära artens utbredningsområde gifvits åt olika former af densamma.

Jag nöjer mig med ofvanstående meddelande, eftersom en utförligare behandling af artens synonymi, dess formkrets och utbredning är att emotse från Mag. HARALD LINDBERG i Helsingfors.

Sv. Murbeck.

Det 15:de skandinaviska naturforskaremötet kommer att hållas i Stockholm d. 7—12 juli innevarande år. Anmälningar om deltagande i mötet göras af svenske naturforskare före den 15 juni hos prof. SEVERIN JOLIN i Stockholm, som äfven före den 1 maj mottager anmälan om frågor till öfverläggning af den art, att en förberedelse till diskussionen öfver dem vore behöflig eller önskelig.

Hos Frans Svanström & Co

Stockholm Myntgatan 1.

kan erhållas:

Grått blomprensningpapper format	350×445 mm	Pris pr ris	3,—
Hvitt	360×445	„ „ „ „	10,—
Herbariepapper N:o 8, hvit färgton	240×400	„ „ „ „	4.50
„ „ „ 11, blå	285×465	„ „ „ „	7.75
„ „ „ 13, hvit	285×465	„ „ „ „	11,—

Obs De båda sistnämnda sorterna användas vid Riksmusei Botaniska afdelning.

Innehåll.

ARNELL, H. W., Moss-studier. 13—19. S. 49.

HOLMBERG, O. R., Ett par *Euphrasia*-former. S. 65.

LAURELL, J. G., Anmärkningsvärdare fanerogamer och kärllkryptogamer inom Sorunda pastoratsområde af Södertörn uti Södermanland. S. 81

MURBECK S., Äldre namn för *Agrostis bottnica* MURB. S. 95.

NILSSON, N. H., Några anmärkningsvärda mossor från Skåne. S. 74

SIMMONS, H. G., Om *Alchemilla faeroënsis* (LANGE) BUSER och dess arträtt. S. 68.

Literaturöfversigt s. 64, 80, 93.

Smärre notiser s. 63, 64, 76, 95.